

Martha
Matras
95 ár

KÄRCHER

Vit eru einaumboð
fyrir KÄRCHER
trýstapularum til
idnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen · Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

100% tryggleika?

Tí velja
fleiri og fleiri
maskinmeistarar
Mobil smyrjilju!

Mobil Oil Føroyar

Mobil Oil Føroyar
Mykinesgøta 8, Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 319354 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

petur & petur · 320870

Vit selja
DAEWOO
bátamotorar

frá 70 hk til 1.000 hk

DAEWOO

Umboð: Thorleif Samuelsen
Undir Gráasteini 68 · Tórshavn
Tlf: 31 77 13 · Fartlf: 28 31 38
E-mail: thorsam@post.olivant.fo

10
YEARS

UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Síða 3

INTRODUCING

insights A NEW MIP

THURSDAY, OCTOBER 20, 2004
THE DEATH OF HIPPOCRATES: THE
SHERWIN B. NOLAND

FF-blaðið á Holocaustsavnini í Washington

Frásøgnin hjá Menakhem Ben Yami er komin á savn.

Danskur fiskifrøðingur:

Latið okkum royna Jón!

Tað verður so ikki verri

Síða 18

Saltsøgan

Salt er ikki bert salt.
Vit hava framhald av
saltsøguni.

Síða 20

Fiskivinnan og ES

Norskir fiskimenn vilja ikki vita av ES. Vit hava verið á ráðstevnu í Tromsø.

Síða 12

Søgan hjá Lisu í Lorvík

Lisa kom við hugskotinum um at reinsa
motorar við landi 85 ár áðrenn vísindin.
Vit hava 1. part av hennara søgu.

Síða 9

SELJARI SØKIST

Av li at selan av retail, catering og fiskum vörum er í stóðugari menning søkir P/F United Seafood eftir seljara.

United Seafood eigur / fiskavirki og eru hesi spjodd um alt landið.

Felagið hevur drúgvar royndir við at hagræða ell fiskasleg, serliga upps, losk, frýsu, svartkalva og kongafisk.

Vanur, ið virkaðir verða, eru á høgum góðskustigi og fæna um m.a. frýstar vørur, saltaðar vørur, fiskar vørur, catering vørur og retail vørur.

Uppgávur hjá seljaranum verða m.a.

- samstarv og samskipti við kúparar av vörnum
- samstarv um keypi av rávörum
- samstarv við söluleiðslu og virkisleiðarar

Ynskilt er at umsøkjari hevur hesar tærleikar

- relevantu útbúgving á passandi støði
- kunneika til og royndir innan sálu av fisk
- kunneika til framleiðslu á fiskavirkum
- góðan málkunneika
- góð samstarvs- og kommunikatiónssemi

Allar umsøknir verða viðgjørdar í brúnaði. Umsøknarfreistin er 25. oktober.

Um áhugi er fyri hesum starvi, kunna tygum seta tygum í samband við:

UNITED SEAFOOD, P/F Føroya Fiskavirking
átt: Sírur P. Jacobsen
Postboks 218
FO-110 Tórshavn, Føroyar
Tel +298 35 55 55
Fax +298 35 55 50

UNITED seafood "Fish products from pristine waters"

SELIR TÚ skipa- ella bátaútgerð?

So er FF-blaðið einasti holli boð-berin, sum fer um-borð á skipini – umvegis reiðaríini – hvønn útgávudag.

Gerið eina skilagóða lýsingar-avtalu við okkum.

Ringið tlf. 311569

FF-blaðið
www.fiskimannafelag.fo

Sveisi- og trygdarútgerð til skip

P/f Sveisingahandilin
Mykinesgøta 8
Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 311909 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

Umvælingar av bátum

Einasta góðkenda glasfiburbátasmiðjan í Føroyum.

Alt glasfiburarbeiði verður gjørt í góðkendum verkstaði.

Alt umvælingararbeiði á einum staði: leingjan av bátum, søla og íseting av motorum, - og so hava vit teir sera væl umtóktu slengrikjølarnar.

Ring ella kom inn á gólvið.

Ein góð tænasta!

AWI BOATS SERVICE SP/F

Rókahavnin 10 · FO-620 Runavík
Tel 448585 · Fartel 218585 · Fax 448785
awi@post.olivant.fo · awi.fo

- Góðgæti
- Viðubeløð
- Soft ice
- Milk shake
- Bakkaravørur
- og mangt annað

Kioskin hjá Ingu

v/ Ingu Joensen
Sandavágur – tlf. 333839

Rætting til Neptun

Í manningaryvirlitinum vit høvdu í seinasta blað yvir manningina á Neptun stóð Hans Jacobsen at vera úr Mykinesi. Hann var úr Hval vík.

FF-blaðið á Holocaust-savn í Washington

Í summar luttók Ísraelin, Menakhem Ben-Yami, á fiskivinnuráðstevnu hjá Farec í Føroyum. Menakhem er ein kendur serfrøðingur innan fiskiskap, sum hevur arbeitt fyri altjóða stovnar sum FAO, matvørustovnin hjá ST. Hann er 77 ár og er enn virkin og ferðast kring um í heiminum. Seinast, vit hoyrdu frá honum, var hann júst heimkomin úr Italia.

Men Menakhem hevði eisini eina persónliga søgu, sum hann hevur felags við nógvar jødar og eisini við jødar, sum búgva í Ísrael.

Hendan søgan hevur ikki verið alment frammi í Vesturheiminum fyrr, men Menakhem fortaldi okkum hana, og varð hon prentað í blaði nr. 320, dagfest 17. juni 2004. Tey, sum hava áhuga fyri søguni í síni heild, kunnu finna hana á okkara heimasíðu:

www.fiskimannafelag.fo.

Í blaði nr. 321 høvdu vit eisini frásøgn um Theresienstadt, sum er ein partur av somu søgu, og sum hevur samband við konu Menakhem, Honnu.

Men í stuttum kann sigast, at søgan hjá Menakhem byrjar í ghettoini í Warzava, har týskarar

nærum hildu jødar sum fangar, inntil teir vórðu sendir til týningarlegurnar. Á henda hátt misti Menakhem bæði foreldrin og systrina.

Tá Menakhem sá, at hann skjótt fór at standa fyri tørn, avráddu hann og pápin, at hann skuldi flýggja. Hetta eydnaðist eisini. Hann var við í mótstøðuni ímóti týskarum, og aftaná kríggið var hann ein av teimum, sum undir dramatiskum umstøðum ólógliga kom til Ísraels. Her hevur hann verið við í teimum bardøgum, sum Ísrael hevur verið í.

Í Ísrael hitti Menakhem Honnu, sum hann giftist við. Hennara søga er ikki minni dramatisk. Hon var týskur jødi, og eisini hennara nærmastu endaðu í týningarlegum. Tað, sum bjargaði henni, var, at hon var ov sjúk til at verða

dripin! Hon varð førd til Theresienstadt. Vit høvdu eisini frásøgn um støðuna har. Men tá tað gjørdist hennara tørn at fáa "ferðaseðilin", lá hon á sjúkrahúsi. Læknarnir hildu, at hon var ov sjúk til ferðina til deyðan, so hon mátti bíða til næstu ferð. Hendan seinkanin bjargaði henni, tí stutt eftir varð legan tikin av russiska herinum, og hesin trafikkur varð steðgaður.

Sum heild var hetta ein einastandandi søga, og helst tann mest hugtakandi, sum vit hava havt í blaðnum. Sjálvsagt hava vit øll lisið hesar frásagnir í bókum og bløðum, og tær eru jú nógvar. Men tað er hóast alt nakað annað at tosa við ein persón inni hjá sær sjálvum, sum hevur upplivað hesar ræðuleikar sjálvur. Og tað mest einastandandi er, at hann kann gera

hetta uttan beiskleika.

So vítt vit vita, er hetta fyrstu ferð, at eitt føroyskt blað hevur havt fyrstahonds frásøgn frá persóni, sum sjálvur hevur upplivað Holocaust. Og hetta var eisini ein grein, sum vakti stóran ans. Tað kann verða nevnt, at báðar tær umrøddu greinirnar eru sendar til allar limir í felagnum Vinir Ísraels.

Til Washington og Jerusalem Men greinirnar eru eisini farnar víðari enn so. Tær eru nú eisini komnar á Holocaust Museum í Washington í USA. Menakhem spurdi savnið, um teir høvdu áhuga fyri bløðunum við hesum greinum, sum vóru skrivaðar á einum so lítlum máli sum tí føroyska. Tað høvdu teir, og nú hevur FF syrgt fyri at fáa tær týddar til enskt. Og vit hava júst fingið eina takkarheilsan frá savninum fyri, at vit hava viljað gjørt hesar greinir atkomuligar fyri teirra museum.

Hetta savnið er sera umfangandi og lýsir ikki bert jødaforfylgingar undir kríggjum, men forfylgingar yvirhøvur. Tey, sum hava hug at vita meira, kunnu fara inn á heimasíðuna:

www.ushmm.org/

Ein annar, sum eisini hevur fingið hesar greinir við týðingum, er fyrrverandi borgmeistarin í Jerusalem, tann 93 ára gamli Teddy Kollek. Hann hevur eisini verið ein partur av søguni hjá jøðum og Ísrael, men á ein annan hátt. Vit hava fyrr greitt frá hansara søgu. Eitt av hansara avrikum var, tá hann undir kríggjum tingaðist við sjálvan Adolf Eichmann um at fáa eitt tal av jøðum leysar. Tað var Eichmann, sum hevði ábyrgdina av jødatýningini. Hann varð tikin av ísraelsmonnum, dømdur til deyða og avrættaður í 1961. Tá Ísrael varð stovnað, gjørdist Teddy aðal-

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA
Nr. 320 Hósdagur 17. juni 2004 12,-

Hesa lagnu ætlaðu nasistarnir Ben Yami! **Síða 4**

Kortini helt hann fiskivinnufyrilestur í Føroyum herfyri. Vit hava hansara ótrúligu søgu og eisini hansara fyrilestur.

Fyrr í ár, varð áhugaverda frásøgn um lívið hjá Menakhem Ben-Yami, prentað í FF-blaðnum.

stjóri í umsitingini hjá Ben Gurion, sum meira enn nakar annar er "pápi" at Ísrael, og sum gjørdist fyrsti forsætismálaráðharri í landinum. Seinni gjørdist Teddy borgmeistari í Jerusalem í 28 ár, og hann kom meira enn nakar annar at seta Jerusalem á heimskortið. Hann vildi eisini fegin hava frásøgnina hjá Menakhem, og hana hevur hann eisini fingið.

Sum vit hava greitt frá áður, hevði Teddy Kollek eisini samband við Johan Niclassen í Hesti, sum var ein kendur ísraelsvinur. Hetta samband kann sigast at vera yvirtikið av formanninum í FF.

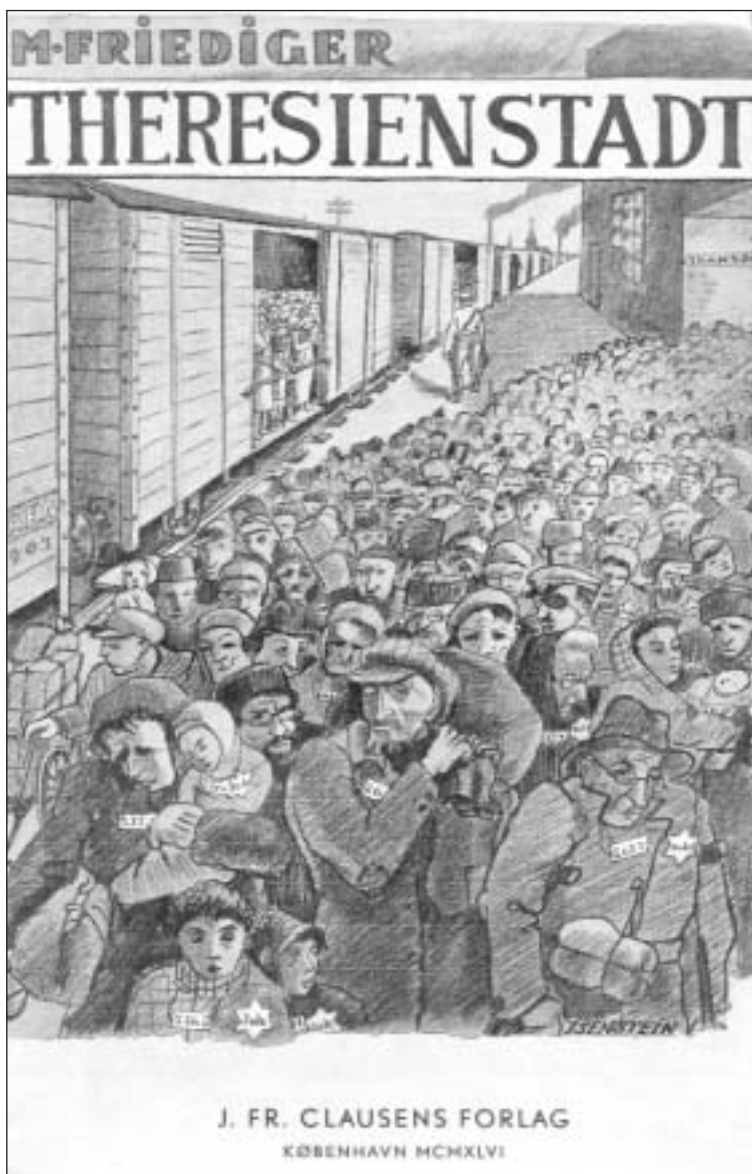
Hetta hevur so eisini

merkt eitt samband við skrivaran hjá Teddy Kollek, Nomi Yeshua. Hon er komin at kenna fitt til Føroyar gjøgnum samskiptið hjá Kollek við Føroyar, og hon visti eisini, at Føroyar høvdu verið í bólki við Ísrael í fótbóliti. Hon kundi reypa fyri manninum, at hon visti heilt fitt um Føroyar, meðan hann nóg illa visti, at tær vóru til. Sigast kann, at er ein úti um seg, so ber væl til at útbreiða kunnleikan til Føroyar á henda hátt.

Men staðfestast kann, at FF-blaðið er væl móttikið í umrøddu økjum, og hetta kann blaðið bert fegnast um.

Mynd av heimasíðuni hjá Holocaust Museum í Washington í USA.

Jødar á veg til "endaligu" loysanina.

1940-45

Stutt søguligt yvirlit yvir ísfiskasiglingina í árunum 1940-1945 og felagsskapin og sáttmálastríðið um somu tíð

Sum sagt frá í seinasta blað endurprenta við ta greinina, sum Dánjal Klein skrivaði um ísfiskasiglingina undir krígunum.

Árini 1940 og 1941 eru tey størstu broytingarár, sum verið hava í Føroya fiskimannasøgu, og orsøkin var, sum kunnugt, at Føroyingar vóru um tað mundið tvingaðir til at selja feskan fisk (ísfisk) til útheimin ella Onglands í staðin fyri, sum verið hevði, at siga allur okkara fiskur var seldur sum saltfiskur ella klippfiskur til Meðalhavslondini Spaniu, Portugals, Grikkalands og Italiu og nakað av saltfiski til Onglands og Danmarkar.

Teir prísir, sum um tað mundið vóru givnir fyri saltfisk og klippfisk, og sum okkara fiskimenn fóru avroknaðir eftir, fóru so lágir, at úrtøkan mangan var so lítil, at tað var alt ov lítið at liva av hjá okkara fiskimonnum, og serliga hjá teimum, sum høvdu konu og børn at føða og klæða. Tí tann løn, sum okkara fiskimenn fóru fyri sítt strev í o.u. seks mánaðir, lá umleið frá kr. 600,00 til kr. 1.000,00 til mannin, og tað var so meginparturin av tí peningi, sum var at brúka í heiminum alt árið, so ein og hvør kann ætla, at stórt sparsemi mátti til fyri at fáa endarnar at røkka saman. Mangur mátti spenna reimina fastari at, um hann skuldi bjarga sær og ikki fara á húsagang. Ikki fóru tað so fáir, sum máttu lúta og ikki kundu gjalda hvørjum sitt, ið so statt mistu hús og heim í teim peningafátæku tíðum, sum fóru frá 1920 til 1940. Tær fiskamongdirnar, sum skipini veiddu, fóru stórar, men peningurin, ið fekt fyri fiskin um tað mundið, var so lítil, at hvørki fiskimenn ella útgerðarmenn fógu nakað burtur úr skipsfiskiskapinum. Tey mongu trotabúgvini í teirri tíðini eru eitt talandi dømi um hetta.

Tá ið menn – fyrst nakrir fáir – í seinra helmingi av 1940 fóru at sigla við fesku fiski til Onglands, var tað eyðsæð, at har var peningur at vinna, og tá ið saltfiskaskipini komu

Dánjal Klein.

aftur av veiðu um heystið sama árið, var nógv økt um ta driftina við sera góðum peningaligum úrsliti, so at við ársins enda sigldu heilt nógv skip úr fiskiflota okkara til Bretlands við ísfiski, sum var keyptur úr Íslandi og frá útróðrarbátum í Føroyum.

Dánjal valdur til formann í FF Seinast í árinum 1940 var formansval í Føroya Fiskimannafelag við tí úrsliti, at undirritaði var valdur til hetta starv. So sum fiskimanna viðurskipti nú fóru vorðin, fóru allir sáttmálar til fiskivinnu uppsagdir til 1. januar 1941, og sostatt máttu nýggir sáttmálar gerast, eisini fyri nýggju driftina (ísfiskasiglingina), og tað lá á tí nývalda formanninum í FF at fáa hetta í lag við "Færøernes Rederiforening"; sum tað var fyriskipað framman undan, skuldi lögtingsins fiskivinnunevnd vera við til at gera sáttmálarnar.

Allir partar komu síðani saman til ráðagerðarfund í Løgtinginum 4. januar 1941. Fyrst var saltfiskasáttmálin viðgjörður, men tað var vandamál at fáa ein slíkan gjørdan orsakað av tí, at ætlanirnar viðvíkjandi útgerðarkostnaði fógu so høg, at útgerðarmenn ikki høvdu sæð undir at gera skipini út til eina slíka drift, uttan fiskimenn fóru nógv niður, skornir í løn, og hesum mótmæltu vit. Eingin vísar var heldur fyri at fáa nakran fisk seldan, sum viðurskiptini tá fóru, so statt varð eingin saltfiskasátt-

máli gjörður um tað mundið.

Trupul sáttmáli fyri ísfiskasigling Síðani var farið undir at gera ein sáttmála fyri ísfiskasiglingina. Hetta sýntist at vera ógviliga torført at fáa í lag, mest av teirri orsøk, at teir sáttmálar, sum menn høvdu siglt fyri, fóru so misjavnir, at tað var ringt at fáa ein sáttmála í lag, sum báðir partar kundu góðtaka. Framman undan høvdu verið næstan so mangir sáttmálar sum skip, og útgerðarmenninir høvdu einsamallir gjørt teir, uttan at FF hevði verið við, men nú sigur stjórn FF's, at eingin sáttmáli skuldi framvegis vera galdandi, uttan hann var undirskrivaður av FF og FFE. Trætán vardi eina heila viku, og varð endiliga avgjört av einum gerðarrætti, sum báðir partar sameindust um at seta. Hesin gerðarrættur var samansettur soleiðis: trýggir limir úr fiskivinnunevndini, ein settur av amtmanninum og semingsmaðurin sum fimti maður; hann skuldi eisini vera formaður.

Gerðarrætturin dømdi so ein sáttmála, sum kom at galda fyri árið 1941. Hesin sáttmáli hevði onga garantiløn, og okkum dámdi heldur ikki væl í aðrar mátar, tí vit hildu, at fiskimenn fógu ov lítið fyri at sigla, men vit máttu skriva undir hann, tí vit fóru við at seta rættin til at avgera sáttmálan.

Hættislig tíð Hendan tíðin 1941 var ein sera hættislig tíð fyri okkara fiskimenn at sigla millum Íslands-Føroyar og Bretlands; vandi var, hvar teir fóru fram. Flogfær og kavbátar hóttu við at týna teir á øllum teirra siglingarleiðum, og mangir fóru teir fiskimenn, sum máttu lúta og sukku niður í ta vátu grøvina. Seinast í mars sama ár var tað ógviliga harðligt við flogfaraálopum, serliga tann eina túrin, hvar ein-

støk fórust, og fleiri fóru álopin. Tá komu fleiri skip við fullum farmi á Havnina úr Íslandi og varnaðust við at halda vegin fram til Onglands. Tað var tá ikki sørt at mæta grátandi kvinnum í Havn, sum bóðu sínar menn, synir, brøður og kunningar um at lata vera við siglingini, tí lívið er eittans. Tá óttaðist eisini okkara yvirvald og allir sum høvdu ábyrgd í landinum og tí varð kallað saman til fundar tann 31. mars 1941. Allir menn og kvinnur, sum høvdu nakra ábyrgd, fóru komin til fundar.

Kravdu minstuløn Allar leiðir fóru royndar, hvat gerast skuldi, tí tá fóru o.u. 20 skip komin á Havnina fullfermd við ísfiski, og hættaðu tey sær ikki til Onglands við farminum. Undirritaði mætti eisini sum felagsformaður fyri FF, og hann hevði sjálvandi havt samráðingar við teir siglandi mennin, áðrenn hann fór til fundar, og fekk tað burtur úr teim samráðingum, at um teir fógu eina garanteraða minstuløn, so vildu teir halda áfram við at sigla. Vit fóru síðani spurdir á tí fundinum, um fiskimenn vildu halda fram við siglingini til Bretlands við ísfiski. Vit svareddu aftur: Um fiskimenn framvegis skulu sigla, so kravdu vit eina garanteraða minstuløn, sum svareddi til kr. 1.000,00 um mánaðin, men fógu teir ikki tað, so vildu vit ráða teimum frá at sigla. Hetta var teimum jættað, soleiðis at teir, sum fóru til Bretlands við skipunum tann túrin, frá Havn til Aberdeen, fógu kr. 500,00 garanterað hvørjum manni, túrin til Aberdeen skuldi roknað til 14 dagar. Skipini fóru sostatt til Bretlands við farminum. Tann 4. apríl sama ár legði stjórn FF's fram á reiðarafundi uppskot um at gera ein sáttmála sum garanteraði teimum siglandi monnum framvegis eina løn, sum svareddi til kr.

1.000,00 um mánaðin. Teir menn sum møttu fyri útgerðarmennin, jættaðu hesum, men tordu ikki at binda sínar starvsbrøður við sínari undirskrift; teir skuldu fyrst spyrja teir, um teir vildu jætta einum slíkum garantii. Svareddi kom seinri: tvørt nei.

Heittu á lögtingið um hjálp Síðani heitti FF á Løgtingið um at hjálpa okkum, so at fiskimenn kundu fáa eina minstuløn upp í sáttmálan, sum galt, tí nú gjørdist alt meira og meira vandamikið at sigla. Vit fógu so við gerðarrættarlógini frá 15. des. 1941 kr. 500,00 um mánaðin sum minstamark.

Tann fyrsti semingsáttmáli, sum gjörður var í 1941 í januar, varð av Føroya Fiskimannafelag uppsagdur til 1/10 sama ár, og síðani komu nýggjar samráðingar í lag, sum endaðu við at nýggjur gerðarrættur varð settur at døma partanna millum á vetri 1942. Við tí dómi, sum tá varð sagdur, fógu fiskimenn sømdir, sum høvdu stóran týdning fyri øll tey seinru krígsárin. Teimum varð dømd ein minstaløn til kr. 600,00 fyri hvønn túr ella um mánaðin, soleiðis at um túrurin t.d. ikki vardi meiri enn 14 dagar, so var avroknað kr. 600,00, sjálvst um sølan miseyðnaðist; eisini prosentini fóru munandi upp hjá fiskimonnum við sama dómi.

Tann sáttmálin, sum varð dømdur eftir teirri nýggju lógini, var síðani galdandi alt árið 1942, men tá vildu útgerðarmenn ikki hava hann at galda longur, men vildu seta tann sáttmálan aftur í gildi, sum galt í 1941. Gerðardómur fall aftur í málinum, at sáttmálin, sum dømdur var í 1942, framvegis skuldi vera galdandi, og hann er ikki uppsagdur av nøkrum parti enn.

Føroyskir sjómenn fóru menn Serliga árin 1941-43 var

vandin á sjónum stórus; nógv skip fórust, og mannskaðin var eisini stórus. Av hesum góvu Íslendingar upp at sigla við ísfiski til Bretlands, men Føroyingar hildu áfram við siglingini, sjálvst um vit mistu nógv skip og fólk í hesi vandasigling. Her sýndu okkara sjómenn slíkan reystleika og dugnaskap, sum allir menn, ið nakran kunnleika høvdu til tað, stórliga máttu undrast yvir, ja, sjálvir oddamenninir í Bretlandi lovaðu, at tann gerð, sum føroyskir fiskimenn um tað mundið avrikaðu, aldri skuldi verða gloymd. Tí føroyskir fiskimenn hættaðu sær út í allar teir ræðuligu vandar, sum stóðust av Týskaranna atgerðum fyri at meina øllum øðrum tjóðum at føra Bretlandi mat, og í teirri trongu tíðini sigldu teir hagar 80% av øllum tí fiski, sum Bretland brúkti.

Ta tíðina vunnu okkara fiskimenn nógvan pening fyri at sigla, og tað var óvænð ein høvudsgrundin til, at teir vágaðu so nógv, sum teir gjørdur. Teir kundu vinna margar ferðir meiri pening ein túr til Bretlands við fiski, enn alt árið til saltfiskaveiðu áð, so teir siglandi menninir kendu seg mest sum loystar úr einum nívandi peningaligum bandi. Og teir sóu fram ímóti einari ljósari tíð fyri okkara sjómannastætti peningaliga sæð.

Fiskimenn skuldu skiftast Tíverri fógu ikki allir av okkara fiskimonnum lut í tí nógvna peningi, sum tá var at vinna, tí tá sigldu okkara skip bert við 7-8 monnum, meðan somu skip áður høvdu siglt til saltfisk við 20-30 monnum. Tað var so bert o.u. ein fjórðingur av okkara fiskimonnum, sum fekk lut í tí peningi, ið var at vinna, og flest allir trokaðu á at sleppa at sigla, tað ikki er at undrast á. Serliga var strongt á Føroya Fiskimannafelag um at skipa soleiðis fyri, at

allir fiskimenn kundu sleppa út at sigla. Tað vóru roynd tiltøk til tess, uttan at tað framdi FF's ætlan,men endiliga høvdu vit samráðingar við landsnevndina um tað sama, og vit komu ásamt um, at eingin fiskimaður skuldi sigla fleiri enn tveir túrar í senn við skipi; annar maður, ið ikki hevði siglt áður, skuldi tá sleppa at sigla í hansara stað tveir túrar. Mynstringarskrivstovurnar skuldu ansa eftir hesum við at skriva upp á kvittunarseðil FF's, sum hvør maður skuldi vísa fram, tá ið mynstrað var. Hetta tiltak kom fram í almennari lýsing og skuldi fylgjast. Ein og hvør fiskimaður, sum skuldi mynstra við skipi, skuldi vísa kvittunarseðil frá FF, at hann var limur, og har uppá skuldi so mynstringarstjórin skriva nær hann mynstraði, og ansa eftir, at hann slapp at sigla tveir túrar, og so statt var um

somu tíð okkara felag alment viðurkent av yvirvøldunum her á landi.

FF vildi ikki leiga skipini til íslendingar Tá ið flogfara- og kavbátar álopini á tey siglandi skip til Bretlands fóru at ótíttast, fóru Íslendingar aftur at sigla til Bretlands við ísfiski, men teimum trutu tá skip at sigla við. Seinast í árinum 1944 vóru boð send higgar til Føroya, at teir ynsktu at leiga okkara skip at sigla við feskum fiski til Bretlands. Samráðingar komu í lag her heima við yvirvaldinum á odda, FF var eisini umboðað á hesum fundum, og vit mundu vera teir einastu, sum mæltu ímóti at leiga skipini út til aðrar tjóðir at sigla við. Føroyingar høvdu keypt størsta partin av fiskinum, sum teir sigldu við til Bretlands frammanundan, og tá lá ein stórir partur av peninginum eftir í Íslandi

og kom sjálvandi íslendskum fiskimonnum og braskarum til góða. FF saman við øðrum hevði sligið til ljóð fyri, at Føroyingar sjálvir fóru at fiska tann fisk, sum seldur var í Bretlandi, heldur enn at keypa hann frá øðrum, tí tá kom allur peningurin at verða heima hjá okkum sjálvum. Tá ið avgerðin eftir hesar samráðingar varð tikin, var Føroya Fiskimannafelag teir einastu, sum ikki vildu leiga skipini burtur til aðrar at sigla við. Síðan vóru menn útnevndir til at fara til Íslands at samráðast við íslenska ríkisstýrið um leigumálið fyri skipini og annað. Menninir, sum valdir vórðu, vóru hesir: Jóhan Dahl fyri reiðarafelagið, Thomas Thomsen fyri skiparafelagið, Magnus Tórsheim fyri arbeiðsmannafelagið, Daniel Klein fyri fiskimannafeløgini og Husted Andersen sum juridiskur ráð-

gevari; tann danski gesanturin skuldi vera við í øllum ráðagerðum í hesum máli. Samráðingarnar í Íslandi endaðu við, at teir føroysku skipaeigararnir fingi ein sera góðan og lagaligan sáttmála, og at okkara fiskimenn fingi tann føroyska siglingarsáttmálan góðkendan og eitt sindur umbøttan til 1. oktober 1945.

Rasmus helt skil á Skrivari í Føroya Fiskimannafelag, Rasmus Rasmussen (Rasmus á Háskúlanum), átók sær at býta og halda skil á øllum avrokningum, sum komu frá Íslandi til allar teir fiskimenn, sum sigldu við skipunum, Íslendingar høvdu leigað, og var hetta sera stórt og trupult starv. Hann greiddi hetta starv so væl úr hondum, at tað er ein stórir heiður fyri hann, og vil eg sum felagsformaður fiskimanna vegna frambara okkara bestu tøkk fyri hansara langa og dugnaliga starv sum aðalskrivari í Føroya Fiskimannafelag!

Persónliga havi eg sum felagsformaður arbeitt saman við Rasmussi í FF í átta ár, og hansara ráð hava mangan verið mær holl. Eg vil enda við at siga honum mína persónligu tøkk fyri gott samstarv í øll hesi fyri felagskapin so vandafullu krígsárini, og eg kann av røttum siga, at "Góður er gamal í ráðum."

Sendinevnd í Grønlandi: Dánjal Klein, Leif Waagstein, Dánjal Niclasen og Jens Chr. Johannesen.

Viðurskifti umborð á skipum

Fyrst í apríl mánaði fekk Skipaefirlitið bræv frá Føroya Fiskimannafelag og Føroya Skipara- og Navigatørfelag um arbeiðs-, gang- og vatnsviðurskifti umborð á føroyskum fiskiskipum.

Skipaefirlitið hevur svarað aftur og sagt, at hesi viðurskifti umborð á fiskiskipum hava fleiri ferðir verið á lofti á felagsfundum á stovninum.

Tey eldru skipini vóru bygd tá so at siga ongar reglur vóru um hesi viðurskifti.

Skipaefirlitið fer fram yvir at royna at broyta reglarnar um arbeiðshæddir og hæddir í mann-ingarrúmum. Í dag eru reglurnar ávikavist 2,00m og 1,98m. Hetta vil Skipaefirlitið royna at broyta munandi; men slíkar broytingar mugu viðgerðast. Her hava feløgini móguleikan at ávirka úrslitið.

Eitt annað, sum Skipaefirlitið fer at kannað, er fukt/ventilación í mann-ingarrúmum. Nógv av teimum eldru skipum

hava lítla ella onga ventilación. Og við hita er so sum so.

Sum kunnugt eru fá skip bygd seinnu árinum. Men nú sær út til at glið er við at koma í bygging av skipum. Millum annað verða tvey skip liðugtbygd í Havn til várs. Her eru komnar tekningar um hvussu roynt verður at fyrirbyggja gangi í skipunum. Her verður kulda og ljóðbjálva fram móti last og uppundir paunin. Eisini eru dúrk í manningarrúmum lögð flótandi.

Tá fyrsta skipið er liðugt verða ljóðmálingar gjørdar. Úrslitið vil vísa um bjálvingin er nóg góð. Hetta verður framyvir brúkt sum grundarlag.

Eftirlitsfólk frá stovninum fara at gera smakke-royndir ella taka royndir av vatninum til kanningar. Móguleiki er eisini fyri at seta krav um, at drekkivatnið verður kannað regluliga.

MVG á sjóklæðum

Tað er ikki so lægið, um umsitingin leitar við ljós og lykt eftir at finna sparingar á fíggarlóginum. Tað hevur so sitið ein bólkur í fíggararmálaráðnum, sum skal finna útav hvørji øki, ið ikki longur skulu sleppa við MVG frítøku, og bólkurin er komin við nøkrum uppskotum. Trupulleikin er bert tann, at hesi uppskot kunnu skjótt koma at gera ilt verri. T.d. verður skot-

ið upp, at hotelgisting framyvir skal gjalda MVG. Men úrslitið kann skjótt gerast, at hetta fer at hótta kappingarførið hjá ferðamannavinnuni, og tá er lítið vunnið.

Eitt uppskot er, at frítøkan fyri sjóklæðir eisini skal avtakast. Hetta hevur verið til ummælis hjá FF, sum hevur sent fíggararmálaráðnum soljóðandi skriv:

Viðv. uppriiti um endurskoðan av punktgjøldum og MVG skipan

Víst verður til uppskotið um at avtaka MVG frítøkuna av sjóklæðum.

Vit duga ikki at síggja, at fortreytirnar fyri at henda skipan varð sett í gildi í sínari tíð eru broyttar. Tískil kunnu vit heldur ikki taka undir við hesa broyting.

Og grundgevingina skilja vit als ikki, nevnliga at skipanin skal vera ómøgulig at umsita og at eingin allýsing skal vera gjørd av sjóklæðum.

Vit hava sjálvir verið við til at gera ein lista yvir tær vørur, sum skulu roknast fyri at vera sjóklæðir. Halda sölubúðir seg til henda listan er eingin trupulleiki við umsitingini. Eftirlitið við hesum kann ikki vera truplari enn tað eftirlit sum myndugleikarnir annars skulu hava av øðrum virksemini í landinum.

Her kann verða nevnt, at ein grundgeving fyri verandi skipan var at javnstilla fiskimenn. Frammanundan var tann skipan galdandi, at skip sum fara inn í fremmanda havn kunnu taka tollfríar vørur. Og verða tær brúktar umborð skal ikki gjalda MVG. Hetta var ein skipan sum serliga

hevði sín týdning fyri teir stóru trolararnar, har manningin hevur kunnað tikið sjóklæði umborð uppá hesar treytir. So verður tann umrødd skipanin tikin av aftur, so verður aftur ójavni.

Ti halda vit at grundir eru fyri at lata skipanina vera sum hon er.

Hon nýtist ikki at vera so

STÓR

Nei, lýsingin nýtist ikki at vera so stór fyri at síggjast - og tá kostar hon heldur ikki so nógv.

Gerið eina lýsingaravtalu við FF-blaðið og sparið 50%

**Telefon: 31 15 69
ff-blad@post.olivant.fo**

Eitt 50 ára minni:

Søgan um Palla og skalkijarnið

Tey ungu í dag vita neyvan, hvat eitt skalkijarn er. Skalkijarnið var fyrr í tíðini brúkt umborð á skipi at skorða lastalúkurnar fastar. Lúkurnar vóru úr timbri, og ein pre-

sending varð lögð omanyvir og fyri at festa hesa varð skjalkijarð nýtt. Í dag eru lastalúkurnar gjørdar úr jarni og tí er skalkijarnið farið í søguna.

Tað er tó eitt skalkijarn, sum øll á sama aldri, sum hann ið skivar hesar reglur, minnst. Hetta stavar frá fiskimannaverkfallinum, sum var í 1954.

Nú um dagarnar hittu vit 82 ára gamla Palla Hansen í Saltnesi. Hann er ein partur av søguni um júst hetta skalkijarnið. Vit finga enn einaferð hansara frásøgn og varð tað sera heppið, tí ikki eru nógvir eftir av teimum, sum vóru við í orrustuni undir fiskimannaverkfallinum í 1954.

Forsøgan er henda: Erlendur Patursson gjørdist formaður í Føroya Fiskimannafelag við ársbyrjan 1953. Hann tók við eftir Daniel Klein, sum er umrøddur aðra staðni í blaðnum í dag. Tá var sáttmálin við reiðarafelagið uppsagdur við kravi um bruttosáttmála, t.v.s. at manningin skuldi avroknaast av bruttosølvvirðinum uttan nakran frádrátt. Verkfallið vardi í heilar 3 mánaðir, og tá tað endiliga hasaði av, var stórrur ivi um vinningin. Tað vísti seg nevnliga, at á tí stóra partinum av flotanum, sum var á línuveiðu til saltfisk gjørdust avrokningarnar eftir nýggja sáttmálanum lægri enn eftir fyrra sáttmálanum. Nógv hevur verið tosað um, hvørt talan mundi vera um ein rokni-feil.

Hetta fekk Erlendur sum rímligt er at hoyra fyri alt sítt politiska lív. M.a. førði hetta til eitt nýtt verkfall í 1954, sum vardi í

Dánjal Niclasen, 1902-1971.

Erlendur Patursson, 1913-1986.

tveir mánaðir. Tað vóru ongar veruligar samráðingar, tí reiðarar avvístu, at sáttmálin kundi sigast upp yvirhøvur. Verkfallið varð eisini kent ólógligt av fasta danska gerðarrættinum. Føroya Fiskimannafelag fekk seinni eina bót uppá 250.000 kr., sum var eina risaupphædd tá. Hetta hevði svarað til 7-8 milj. kr. í dag. Seinni fekst tó ein skipan um gjald av bótini.

Tá tað ongan veg gekk við reiðarunum, varð verkfallið snarað til at gerast eitt krav móttvegis politisku myndugleikunum, og tað endaði eisini við, at lögtingið hækkaði minstulønina úr kr. 500 til kr. 800 um mánaðin. Løgtingið kom í hesum førinum meiri ella minni at handla eftir trýsti. Hann, sum skivar hesar reglur, minnst nakað av tí sum

hendi í Gøtu tá. Jákup Fredrik Øregaard var tinglimur fyri Javnaðarflokkin. Hann hevur neyvan verið serliga íðin eftir at vera dikteraður av tjóðveldismonnum. Soleiðis hevur hann helst fatað støðuna. Teir vóru jú hansara kappingarneytar í bardaganum um atkvøður. Hetta árið var eisini valár. Øregaard var útróðrarmaður, og fiskimenn í Gøtu høvdu sneivilin av, at hann kundi finna uppá at fara á flot fyri at sleppa undan at mæta á tingi í hesum máli. Men hesum finga fiskimenninir forða fyri við at draga bátin hjá honum so langt niðan frá, at Øregaard ongan møguleika hevði at fara nakran veg.

Palli tók Dánjal. Nú koma vit til søguna um skalkijarnið. Tá tað varð greitt, at verkfallið var ólógligt, vóru skiparar, sum royndu at sleppa avstað, hóast Føroya Fiskimannafelag hevði boðað frá, at verkfallið helt á. Eitt av hesum skipum var trolarin "Vesturskin" úr Sørvági, sum Dánjal Niclasen var reiðari hjá.

Hetta mátti fyrst í verðini forpurrast, tí slapp fyrst

eitt skip avstað, kundi hetta gerast endabresturin á verkfallinum og samstundis hjá formanninum Erlendi Patursson, sum uttan iva eisini hevði politiskar dreymar.

Hann fekk sent boð inn á Skálafjørðin eftir hjálp. Tað lá so væl fyri, at fiskimenn júst tá høvdu verkfalsfund.

Skipað varð fyri at senda bátin "Dúgvuna" inn á Skálafjørðin eftir fólkinum. Ein av teimum, sum tá var við, var Palli. Men tað var um reppið, at hann yvirhøvur kom við. Hann búði á Saltnesi, og tá hann frætti um tiltakið, tók hann súkluna og skundaði sær út á Toftir, har "Dúgvun" legði at eftir fólkinum. Men ólukkutíð var "Dúgvun" júst farin frá landi, tá hann kom hagar. "Dúgvun" skuldi eisini leggja at á Nesi eftir fólki. So Palli helt áfram og súklaði út á Nes, og hesu ferð eydnaðist tað honum at koma umborð, har einir 50 fiskimenn mundu vera umborð.

Tá teir koma til Havnar verður stevnt beinleiðis ímóti "Vesturskini". Hetta var í seinastu løtu, tí trolarin var við at draga akkerið upp fyri at fara avstað. Roynt varð at koma umborð, men reiðarin gjørdi alt hann kundi, fyri at forða hesum. M.a. varð sagt, at "Vesturskin" fór at sleppa damp út móti "Dúgvuni" um hon kom nærri, og kundi hetta havt av-

Palli Hansen, f. 1922.

leiðingar fyri tann, sum møgulega varð raktur av hesum kókandi løgi.

Reiðarin tók so eitt skalkijarn, sum hann nýtti at verja borg við. Men her varð Palli hansara yvirmaður. Hann fekk lopið inn á dekkið á "Vesturskin", og tók skalkijarnið av Dánjali og blakaði tað inn á dekkið á "Dúgvuni".

Men Dánjal ætlaði sær ikki at gevast so, og at Palli skuldi sleppa so lætt. Men her var Palli aftur tann kvikari. Dánjal stóð uppi á einum halddekki. So Palli tók um beinini á honum, lyfti hann upp frá, og legði hann niður á dekkið, og so var henda orrusta av.

Hetta endaði so við, at trolarin fór ongan veg. Løgreglan kom umborð og fekk skipað fyri, at eisini fiskimenninir av Skálafjørðinum fóru í land. "Vesturskin" varð tiskil liggjandi til verkfallið var av.

Endaði í rættinum Hesin tilburður endaði í rættinum og Erlendur Patursson varð dømdur at sita í 40 dagar. Hetta var beint undan lögtingsvalinum í 1954, og Erlendur var uppstillaður í Sandoyinni. Erlendur valdi at fara inn at sita beinanvegin og sat tiskil fongslaður, tá lögtingsvalið var 8. november. Hann kundi soleiðis vera mettur sum

pínslavátti hjá fiskimonn-um og varð valdur strúkandi inn á ting. Tjóðveldisflokkurin fekk 6 tinglimir móti 2 frammanundan og varð hetta at takka fiskimonninum fyri.

Palli varð eisini ákærður fyri sín leiklut í málinum. Hann fekk treyðaða revsing uppá 30 dagar. Hann fór tiskil ikki inn at sita, og dómurin mundi neyvan vera roknaður sum ein vanæra fyri hann heldur.

Tað, sum Palli merkti til hetta mál annars, var, at tá Erlendur Patursson slapp úr geglinum, varð hann sjálvsagt móttikin sum ein hetja. Um kvøldið var døgurði heima hjá Erlendi, og her var Palli boðin við saman við nógvum av teimum, sum vóru við í hesi orrustu.

Endin á søguni er, at skalkijarnið er enn til. Tað hevur alla tíðina verið í varðveitslu hjá Føroya Fiskimannafelag, og tað kann síggjast á felagskrivstovuni. Ikki sær tað út av nógvum, men søguligt, tað er tað í hvussu er...

Og Palli er framvegis bragdligur sum ein unglingi.

Skalkijarnið saman við frágreiðing á skrivstovu FFs.

Bjargingarútgærð

á sjógv og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslokkjuútgærð, bjargingar og trygdarútgærð.

Umboð fyri kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlivsisdraktir
- Flótidraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslokkjarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

**Vit hava
stórt úrval
av reiðskapi
til línuveiðu**

Vit framleiða:

Flótilínu ♦ Spunpolyesterlínu ♦ Reyða línu
Terylene/Danlinelínu ♦ Reina Terylenelínu
Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svøvlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum í ymiskum støddum.

Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

♦♦♦**vælkomin inn á gólvið**

SNØRISVIRKIÐ

í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254
www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ

í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001
www.teymavirkid.fo

J. PATURSSONAR GØTA 18

Vit klippa eftir TÍNUM hendi

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnmisnýtarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radioútgærð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgærð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatións-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatións Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikations	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensorar og kabinet	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgærð til GMDSS
SYN og Service,
sum vit eisini gera

"King Arthur"

Myndin sum vit hövdu í seinasta blað av manningini á "King Arthur" er tikin á Norðfjørðinum í Íslandi av Absalon Joensen, presti, í 1924. Í Dimmalætting í 1924 hevði Jóhannes Haraldsen eina røð av hansara

myndum og eru tær endurgivnar sum Norðfjarðarmyndir. Aðrar myndir eru tiknar á Seyðisfirði sama ár.

Men samb. Johannes eru menninir hesir:

1. Zakarias Johannesen, á Stykkinum.
2. Ólavur í Todnesbúð, Norðdepil, systirsonur nr. 14.
3. Eliesar í Múla, sigldi hjá reiðarinum í 43 ár, og varð mestsum roknaður sum ein patur av familjuni hjá reiðarinum í fleiri ættarlið.
4. Hans Pauli hjá Sigmalenu, Norðdepil, systirsonur nr. 14.
5. Stóri Hanus, Hans Hammer, Eiði.
6. Hanus Eysturtún, Tórshavn, sonur nr. 14.
7. Jóan Karl Absalonsen, Viðareiði.
8. Sigurd Hendriksen, Árnafjørð.
9. Emil Johannesen, f. 1900, Hvannasund. Beiggi Mortan.
10. Jóan Hendrik Olsen, Norðdepil, systirsonur nr. 14.
11. Hans Mikal Sørensen, Viðareiði.
12. Hans Edvard Joensen, Eiði.
13. Jens Christian hjá Magnus Justesen, f. 1892, Norðdepil.
14. Hans Jákup á Trætustykkinum-Joensen, Eiði.
15. Edmund Hansen, í Ánunum.
16. Sámál Jákup Johansen, Ánunum, bestimaður.
17. Kristian, Christiansen, í Hvannasundi.
18. Símun í Múla.
19. Hans Andreassen, Múla.

Vit hava útgerðina
til trol- og nótaflotan

- Flóttrol
- Botntrol
- Rækjutrol
- Snurpunótir

VÓNIN

Høvuðsskrivstova:
Bakkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 444 246
Telefax 444 579

Tórshavn:
Viðarnes
100 Tórshavn
Telefon 354 391
Telefax 313 319

info@vonin.com - www.vonin.com

Um "King Arthur" skrivar J. Símun Hansen í "Havið og vit":

Christian Christiansen úr Norðdepli hevði í 1903 búsett seg suðuri í Havn og keypti hann sama ár sluppina "King Arthur" úr Lerwick. Hon hevði damm. Í seglskipasøgu hetlendinga verður sagt, at King Arthur, sum hin kendi hetlendski skiparin, Peter Hawick, førði, einaferð fekk 1100 tons av dammfiski, mesta veiða sum nakrantíð var fingin við dammskipi í Hetlandi. Hon er ein av teimum sluppum í Norðoyggjum, sum hevur verið til fiskari flestu árin og mestu tíðina í sama reiðari, nevniliga Jógvan Christiansens í Norðdepli, frá og við 1903 til hon fórst. Í 1929 var dammurin úrtikin og motorur settu í hana. Christian førði hana øll hesi árin. King Arthur fór í 1941 í einum landnyrðingsstormi á land við Njarvík í Íslandi og gjørdist vrak.

Her kann verða nevnt, at tá eitt skip hevði damm merkti hetta, at fiskurin varð goymdur livandi, til hann varð aveiddur. Hetta kundi geva munandi meira prís við landing uttanlands. Hetta var bert nýtt

Christian Christiansen

fram til 1. veraldarbardaga.

Hvannasundsmenninir Um hesar skrivar J Símun Hansen:

Jógvan Christiansen – Havnar Jógvan kallaður – kom til Norðdepils á sumri 1879 sum fyrstøðumaður fyrri úthandil hjá Jørgen Bech & Sønner, og sum hann yvirtók í 1910.

Í 1897 keypir hann saman við synum sínum, Kristiani og Sámali, sluppina "Jubilæ", sum er fyrsta skip í Norðdepli. Í 1900 verður Kristian skipari,

Sámál Christiansen

24 ára gamal, og Sámál fekk skiparaprógvi í 1904, bert 21 ára gamal, og hann førði Jubilæ til hon í 1909 fór á land í Skotlandi.

Kristian førði skip frá 1900 til 1938, tó undantikið eitt ár undir 1. veraldarbardaga. Sámál førði skip frá 1904 til 1941, so báðir beigjarnir førdu skip í 37 ár. Teir hava, tá Símun skrivaði hetta, ført skip longri enn nakar annar í Norðoyum.

Óføra trúgvar kundu manningarnar vera og tað var ikki óvanligt, at sama fólkið var við sama skipi í

mong, mong ár. T.d. var Gunnar Joensen úr Árnafirði kokkur við Sámali í 37 ár og Louis Houmann í Oyndarfirði bestimaður hjá honum í 36 ár. Sum umrøtt í manningarlistanum omanfyri var Eliesar í Múla við Hvannasundsmonnunum í heili 43 ár.

Stásmenn

Her kann verða skoytt uppí, at Óli Jacobsen hevur siglt við hjá Hvannasundsmonnum. Hetta var við Vestfart, har Debes, sonur Christian Christiansen, var reiðari.

Hvannasundsmenninir vóru kendir sum góðir reiðarar og hampamenn. Teir hövdu í Debasa tíð turkari úti við nýggja kirkjugarðin í Havn. Teir keyptu saltfiskin fyri tann ásetta landingarprís. Men hövdu teir vinning av turkingini, so býttu teir hann við manningina, hóast teir als ikki hövdu skyldu til tess. So tað var ikki so lógið at slíkir menn kundu halda uppá fólkið.

Frásøgnin hjá Lisu – 1. partur:

Vísindin gevur Lisu úr Lorrík viðhald – aftaná 85 ár:

Land reinsar motorar!

Í FF-blaðnum 29.november 2001 høvdu vit hesa søgu:

Í vár høvdu vit eina frásøgn frá Símum Johan Wolles av Eiði um ta ungu Lisu úr Lorrík, sum undir fyrra heimsbardaga, tá motorarnir nýttu lýsi sum brenni, mælti til at nýta land til at reinsa motorarnar við. Tað vísti seg eisini, at hetta vóru hyggjuráð. Lýsið dálkaði illa, men við landi í oljuni gjørdust teir gullreinir.

Vit endurprenta hesa søgu í blaðnum í dag. Orsøkin fyri hesum er, at vit rendu okkum í grein í "Fiskaren" nú um dagarnar. Blaðið kundi úr vísindablaðnum "New Scientist" endurgeva tey kollveltandi tíðindi, at fremsta vísind á økinum nú var komin eftir, at land reinsar dieselmotorar. Komið er fram til hetta á eini hálendskari starvsstovu, og royndir vísa, at land kann minka dálkingina við upp til 80%.

Hetta eru góð tíðindi fyri umhvørvið, har tað verða sett størri og størri krøv ikki minst frá ES.

Oljufelagið Elf umhugsar longu nú at selja "urea", sum er gjørt úr landi, frá bensinstøðunum. Men fyri at kunna nýta hetta, er neyðugt við útgerð, sum kostar um kr. 10.000.

Umboðsmaðurin fyri hálendsku starvsstovuni hevur sum viðmerking, at toilettið á einum lastbili

er neyvan nóg mikið til at nøkta tørvin á landi!

Tað stuttliga við hesi søguni er, at hetta er ikki annað enn tað, sum Lisa í Lorrík skjeyt upp fyri einum 85 árum síðani, og sum vísti seg at virka longu tá! Um vit meta at hetta er hent mitt undir krígunum, hevur tað verið í 1916, tá Lisa hevur verið 17 ára gomul. So her er als ikki talan um nakra nýggjheit. Hetta kann siga nakað um, at lærdómur kann vera góður, men vanligt skil er nú heldur ikki at forakta! So tá vit í yvirskriftini til greinina í vár søgdu, at hetta neyv-an er nakað, sum verður lært á maskinmeistaraskúlanum, so er hetta kanska júst ein framtíðar lærugrein!

Lisa merkisfólk

Lisa var annars eitt merkisfólk. Um mammuna hevur fosturdótturin Maud Heinesen hesa hugtakið frásøgnina:

Lisa, fødd Toftegaard, var fødd 6.6.1899 í Fuglafirði og doyði 25.9.1992 í Klaksvík.

Mamman doyði frá eini eldri systir og henni, tá ið hon var ein mánaða gomul. Systirin varð verandi í Fuglafirði, men mamma fór til ommusystir sína í Mikladali at vera. Har búði hon uppi í Tungu hjá

Marini og Peturi (Heinesen), langommu og langabba mínum. (Petur var forrestin pápabeiggi Fischer, Marin var abbasystir Stellu-Pól).

Tá ið Lisa var 6, doyði Marin, og mamma fór til Leirvíkar til fostursystur sína Olevinu, gift við Jógvan við Keldu. Har vaks hon upp millum hini systkini í húsini. Yngsta systirin er Anna, biologiska mamma mín.

Mamma bleiv trúlovað við Eliseusi Jacobsen av Syðradali, tá ið hon var um 20 ára gomul, men fekk so tuberkular og var sjúk í fleiri ár. Tískil giftust tey ikki fyrr enn í 1927. Fyrstu árinu búðu tey á Syðradali inni hjá foreldrunum hjá pápa, Símum Paula og Julionnu. Tey finga eingi børn sjálvi, men tóku tvey til fosturs, Jógvan Tróndheim, sonur elstu mostir mína við Keldu, og meg.

Mamma var framúr at siga frá. Tað lá raðið fyri henni, og sera gott minni hevði hon, dugdi væl at taka til. Í útvarpinum hevur hon verið (minnst meg rætt) tvær ferðir, og mong eru tey orð og máliskur, eg havi skrivað upp eftir henni og latið orðasavninum á Føroyamálsdeildini. Sjálvt á gamalsaldrinum dugdi hon at siga frá ættarviðurskiptum

Henda vakra myndin av Lisu er teknað av tí stóra listamanninum Fritjof Joensen. Hon er teknað í stovuni hjá Lisu í 1975. Maud sigur, at "júst soleiðis minnst vit mammu eina best við onkrum arbeiði í hondini, meðan hon sigur frá."

langt aftur í 1800 talið og kundi nevna øll hesi ymisku fólkinu við navni. Søgur, hon hevði hoyrt ella lisið sum barn og ung, kundi hon taka upp aftur orð fyri orð.

Eina svára hending vendi hon ofta aftur til. Tað var tá ið "Ernestina" forlisti á Suðurlandinum í 1930. Pápi var millum teirra, sum komu heim aftur.

Símum Johan Wolles greiðir frá:

Hetta læra teir neyvan á maskinmeistaraskúlanum: At reinsa motor við landi. Hendan søgan er frá fyrra heimsbardaga. Mamma mín Elsebeth Samuelsen og Lisa Toftegaard, sum tær itu sum gentur, tæntu í Jógvanstovu í Lorrík. Tað var nóggyvur útróður bæði við árabátum og motorbátum. Sámal í Jógvanstovu leigaði motorbátar aðrastaðni frá at rógva út við um várið. Sum tíðin leið bleiv oljutrot, og sum kunnugt er

sjómaðurin sjáldan ráðaleysur. Teir fóru at brúka lýsi til motararnar, men hetta var ikki uttan trupulleikar. Tað hevði við sær, at tað sótaði so illa heysin á motorinum, at hann var forsteinaður innan. Tískil fekst motorurin ikki í gongd aftur uttan at taka hann sundur og reinsa hann. Hetta var vituligt eitt skittligt arbeiði. Andreas Andreassen, seinni kallaður Andrias á Oyrbakka, var ein sum var motorpassari á einum báti, sum Sámal hevði leigað. Andrias var pápi til allar teir kendu Andreassen brøðurnar, sum gjørdust skiparar: Thorvald, Wolfgang, Ingolf, Tórhallur, og teir eiga aftur kendar skiparar.

Eitt kvøldið sum Andrias kom aftur, skitin sum hann altíð var av sót, sigur tann nevnda Lisa: "Tað mátti borið til at vaska motorin við landi". Tá fekk Andrias eitt hugskot, sum kom honum væl við og hjálpti mongum øðrum eisini. Nú eri eg ikki

vísur í, um tað var Dan motorur, sum brendi eitt sindur av vatni, tá hann var vorðin heitur. Tað kann onkur rætta, sum veit meira um motorar.

Andrias fann uppá at geva motorinum nakrar innspræningar av landi, áðrenn hann steðgaði honum. Og til bar. Heysurin var gullreinur, tá hann var steðgaður við landi. Hetta var teimum eitt hent hugskot, sum royndu at klára seg við lýsi.

Samrøða við Lisu Maud hevði í 1976 eina samrøðu við Lisu, sum varð tikin uppá band. Vit hava fingið loyvi til at endurprenta hesa samrøðu í høvuðsheitum. Maud hevur gingið gjøgnum ta avskrivaðu samrøðuna og hevur lagað hana til blaðendurgeving. Vit meta samrøðuna at vera eitt virðismikið íkast til okkara siðsøgu. Fyrsti partur verður endurgivin í blaðnum í dag.

Framhald á næstu síðu

At taka úr blaðnum

Síðurnar 9, 10, 15 og 16 kunnu takast úr blaðnum

Her síggja vit Maud Heinesen, fosturdóttir Lisu, saman við Lorraine Britten úr Suðurafrika, sum vitjaði her í summar.

Frásøgnin hjá Lisu

Í 1976, nakað fyri Lisa fylti 77, bað fosturdóttur hennara, Maud Heinesen, hana greiða sær frá upp á band ymist um ætt, sum Lisa hevði so gott skil á, men eisini um mangt og hvat, hon visti um at siga frá gamlari tíð, og sjálvandi sumt, hon sjálf hevði upplivað. Tað stóð ikki á hjá Lisu at siga frá. Bandupptøkan er øll fest á blað. Vit hava valt at endurgeva ein stóran part av henni. Her skal bert minnast, at tá Lisa tosar er tað við Maud. Her byrja vit í Mikladali.

Greinarøðin fer at ganga gjøgnum trý bløð. Vit hava eisini fingið gott myndatilfar frá Maud sjálvari, Heina Johan Glerfoss og Óla Olsen, sum øll hava tilknýti til Lisu.

Tummas í Mikladali
Tað var ein maður, ið æt Tummas. Hann vaks upp í Mikladali og átti eitt festi. Húsið kallaðist í Útistovu. Men hann bleiv ein eitt sindur forherðaður drongur, tá ið hann vaks upp. Tað gingu tveir bátar út av bygðini, og tann báturin, sum hann ikki hoyrði til, fiskaði meira enn hin. So eitt kvøldið um várið, teir skuldu burtur, draga teir bátin. Nú uppdaga teir, at báturin er um at søkka beinanvegin. Teir taka so bátin uppáftur. Teir vóru í dýrastu neyð. Nú síggja teir, at ein hevur verið í bátinum og brotið eina fjøl. So bleiv tað kannað, hvør tað var, og tað var hesin Tummas. Hann bleiv forvístur av bygðini, tí hann gjørdi sovorðnar gerningar. Tá hann var vaksinn, kom hann henda vegin og líka suður til Havnar. Hann skuldi so sendast niður. Tað var í teirri tíðini, tá ið Nólsoyar Páll sigldi við Royndini, at

hann fór niður, og hann slapp at sigla niður við Royndini. Sum sagt, so æt hann Tummas, hesin maðurin.

Andrass kemur til Mikladals
Nú liggur garðurin ómannaður, og tað tíðarskeiðið var ein maður, sum æt Andrass. Hann var slektaður suðuri í Stovu á Hús-um. Hann var húskallur á Viðareiði, í Ónagerði. Og hann var átjan ára gamal. Hann stóð niðri í Ónagerði og velti, og har sá teir fara rennandi við einari smágentu til dópin. Tá helt hann tað, at tað var lítið vert at fara rennandi við einari smágentu. Hevði tað verið ein drongur, hevði tað verið betri at renna, fyri at fáa futt í hann. Men gentan bleiv kona hansara. Tað vóru átjan ár ímillum tey.

Men so er tað tað, at Andrass kemur henda vegin til Klaksvíkar. Tá var sýslumanssetrið úti á Oyri.

Og hesin Andrass verður settur inn – tað hevur presturin orðnað – á festið úti í Oyri, men nú liggur hetta festið norðuri í Mikladali lamið. So nú einaferð tað er grannastevna har norðuri, siga teir tað, at maður má koma inn á festið, ella blívur tað ikki røktað. Tað var eingin annar í húsinum. Tummas átti tað, men hann var landsforvístur, og tá í tíðini var tað so, at ein maður, sum skuldi taka ein garð, skuldi vera óplettaður maður. So fær Andrass hetta festi og kona hansara, og tey seta seg niður har.

Eftirkomarar hjá Andrass
Tey eiga so hesi børnini. Fyrst eiga tey ein drong, sum eitur Óli, og so er tað Marin, hon giftist uppi í Tungu í Mikladali. Elspa Sofía giftist í Fuglafirði, hon var omma mín, og ein giftist í Fugloy, hon æt Katrina, og ein æt Malan,

hon var ógift. Frá Elspu Sofíu í Fuglafirði er tað, at eg komi inn í familjuna. Omma giftist við einum, sum eitur Liggjas, men hann doyri úti á havi. Hon átti ein son, Andrass, sum giftist við Norðoya-Malenu. Tey áttu triggjar dreingir, tá ið hann forlisti í Kalsoyarfirði. So nú sita báðar einkjur. Men omma giftist uppáftur við einum manni uttan av Oyri og fær eitt barn, og tað er mamma mín.

So er tað Marin, sum giftist uppi í Tungu við Peturi Heinesen, og eigur Heina, Olevinu og Pól Andrias. Bara tey komu við lívi. Annars átti hon trý onnur børn. Pól Andrias átti hon, tá ið hon var 45 ár.

Til Fugloyar
Men so fara vit til Fugloyar, til Hattarvíkar. Har giftist Katrina við einum manni, sum æt Andrass.

Tey áttu ein son, hann æt Tróndur, og eina dóttur, hon æt Maria. Maria bleiv gift til Kunoyar við Paula í Kunoy, teir kallaðu, foreldrini hjá honum, sum førði Pride alla sína tíð. Og Tróndur giftist úti í Hattarvík. Tróndur átti ein son, sum æt Andrass, og ein drong, sum æt Mikkjal. Mikkjal fall í bjørgunum, og hann átti triggjar gentur. Soleiðis gekk tað fyri seg.

Óli giftist í Mikladali.
Hann átti ein son, og tað var Andrass. Sjálvur doyði Óli sum ungur. Andrass gifti seg um tjúgu árs aldurin, og hann átti Óla í Útistovu og Stellu-Pól og Katrinu og ein, sum æt Absalon. Absalon doyði niðri ungur maður. (Her nevnið Lisa eisini ein drong, Pól Jóhannes, sum fall í bjørgunum. Hann var ógiftur).

Andras og Malena í Útistovu. Foreldrini hjá Óla. Andras var bróðursonur Marin uppi í Tungu.

Elduvíksfamiljan
Vit kunnu fara til Elduvíksfamiljuna. Petur Heinesen (Petur uppi í Tungu) var slektaður úr Elduvík. Mamma teirra var slektað úr Oyndarfirði. Hon var gift til Elduvíkar, og beiggjarnir vóru Petur og Jógván, pápi Fischer Heinesen, og tann triði beigginn æt Heini. Hann sigldi úti, og hann fórst upp á ein ella annan máta. So vóru tað systurnar. Elduvíks-Maria og hon, sum var gift við Hans í Funningsstovu, Elspa. Eg veit lítið meira um ta familjuna. Ikki annað enn tað, at tann elsti beigginn æt Jóhannus, og at hann giftist inn í Elduvík. Hann átti eini trý ella

Óli og Johanna Olsen í Útistovu.

Systkini í Útistovu Óli, Poul og Katrina.

Móttøka hjá Faroe Agency

Næstseinasta fríggjadag var móttøka hjá Faroe Agency. Hetta er ein nýggj fyrirtøka, sum skal vera umboð fyri útlendsk skip, sum koma higar.

Tey, sum standa fyri fyrirkunni, eru tey somu, sum arbeiddu hjá Skipafelagnum á sama øki. Tey vildu ikki "seljast" til Eimskip saman við Skipafelagnum, og hava tí gjørt sína egnu fyrirkunu.

Tað kann væl sigast, at tað munnu vera russisku skipini, sum eru megingrundarlagið hjá nýggju fyrirkunni. Og tað skuldi ligið væl fyri hjá teimum. Árni Dam er jú russiskur konsul og tað er hann sum hevur havt samskipti við russisku skipararnar um hendi í nógv ár. Og Ivan Moskalenko er jú eins nógv færoyingur sum hann er russari, og hetta

Tveir kendir menn í fiskivinnuni, t.v. Aksel Hansen, 80 ár og framvegis virkandi reiðari, og Robert Poulsen. Hann var upprunaliga fiskasølumaður men fór til skips við Vesturvón nærkandi "støvets ár".

setur hann í eina sera góða støðu sum millummaður.

Hin bæði, Karl Erik Reyndheim og Maria Lava,

hava eisini drúgvur royndir á hesum øki. Í røðu, sum Árni Dam helt á móttøkuni, ivast hann ikki í, at tað ber til at fáa nógvar meira burtur úr fremmandum skipsvitjanum, enn talan er um í dag. Hann hevur eisini ítøkilig uppskot um hvat tað almenna kann gera, sum t.d. fríhavn. Við tí ídni, sum hann og hansara felagar hava lagt fyri dagin, ivast vit ikki í, at tað fer at bera til hjá teimum.

Vit ynskja teimum góðan byr!

Árni Dam heldur røðu. Undir liðini á honum er Ivan Moskalenko. T.h. er manning á russiskum skipum, sum alt snýr seg um.

Tað var nógvar fólk til móttøkuna.

Her síggja vit Ivan við síni færoysku familju, konuna Gurið og dótrini Rúnu.

Kvinnurnar vóru eisini við. T.v. Marianna Dam, kona Árna, ommusonurin, 10 ára gamli Magnus og Emma Hansen.

Ráðstevna um ES í Tromsø

Seinasta vikuskifti var ein ráðstevna í Tromsø í Noregi um viðurskiptini við ES. Tað er "Tromsø nei til EU", sum skipaði fyri hesi ráðstevnu, har tað er ætlanin at lýsa bæði tað sum talar fyri og tað sum talar imóti norskum limaskapi í ES.

Tromsø liggur norðarlaga í Noregi, so her telur fiskivinnan sera nógv. Og hetta er orsøkin til ta

stóru móttøðu móti ES í hesum økjum. Serliga er tað felags fiskivinnupolitikkurin, sum fólkið ræðist. Ikki minst at avgerðirnar verða tiknar so langt burtur sum í Bruxelles.

Endamálið við ráðstevnu er at hava orðaskifti um teir móguleikar, sum Noreg hevur í hesi støðu. Eisini skal greiðast frá teimum skipanum, sum eru galdandi fyri regulering

av fiskiskapi aðra staðni í Norðuratlantshavinum. Tískil eru boðin við umboð úr Íslandi, Skotlandi, Danmark og Føroyum at greiða frá hvussu hesi lond skipa teirra fiskiskap.

Úr Føroyum var Óli Jacobsen, formaður í Føroya Fiskimannafelag, boðin við, og hansara framløga er endurgivin aðra staðni í blaðnum.

Ráðstevnan byrjaði fríggjakvöldið við fyrilestrum, har ein teirra snúði seg um móguleikan hjá Bretlandi at sleppa burtur úr felags fiskivinnupolitikkinum. Ein annar var um felags fiskivinnupolitikkin, og ein triði um fríhandil og ræði yvir fiskastovnunum.

Leygardagur fyrrapartur fór til framløgu hjá teimum nevndu londun-

um. Seinnapartin varð frumsýndur ein filmur um fiskiveiðu í Barentshavinum. Ein svenskur fyrilestur var um "Hvat kunnu vit læra av toskinum í Barentshavinum". Síðan vóru framløgur um marknaðarviðurskipti.

Sunnudagur fyrrapartur fór til at viðgera norsku stóðuna móttvegis ES og hvat ið skal gerast í framtíðini.

Vit koma í næsta blað at greiða meira frá hesi ráðstevnu. Her vóru viðgjørdir nógvar spurningar, sum eisini hava áhuga hjá okkum í Føroyum. Tí er tað eisini umráðandi at kunna fylgja væl við, hvat ið hendir í Noregi.

Det færøske fiskeri og EU

Hetta er framløgan hjá Óla Jacobsen á fundinum í Tromsø

Først vil jeg takke for indbydelsen at komme her at fortælle noget om den færøske fiskeriregulering, og om vores forhold til EU. Selv har jeg været formand for de færøske fiskere siden 1971, og har oplevet al den udvikling, som har været fra frit fiskeri og til de nuværende tilstande med totalregulering. Samtidigt er jeg redaktør af foreningens blad FF-blaðið, som udkommer hver 2. uge, hvor vi prøver at deltage i fiskeridebatten. Det skal lige tilføjes, at vi er en fagforening, som har rederforeningen som overenskomst modpart.

Erfaringen fra alle disse mange år er, at fiskeri er noget af det mest udfordrigelige som findes. Det har vist sig, at der findes ikke nogen absolut sandhed i fiskeribiologien, som man var tilbøjelig til at tro indtil for nogen år siden.

Dette er også baggrunden for det reguleringsystem, som vi fik i 1996, og som er grundet på indsatsregulering. Vi har et havdagesystem og tekniske reguleringer, som afløste vores daværende kvoteordning. Jeg vil først berette lidt om baggrunden for denne ordning.

Torsken forsvandt uden forklaring. I begyndelsen af 90-erne forsvandt torsken fra de færøske farvande. Fra et "normalfiskeri" på 30.000 t. kom fiskeriet i 1993 ned på 5-6.000 t. Dette var en udvikling, som **ikke** var forudset af biologerne. Det kan nævnes, at i 1992 fastholdt biologerne helt til årets slutning, at ifølge deres beregninger ville torskefiskeriet blive 20.000 t dette år, men det blev 9.000 t.

Men da nedgangen var konstateret var biologerne ikke i tvivl. Årsagen til denne katastrofe var et overfiskeri, som nærmest havde udryddet torskebestanden. Og det var sket i en sådan grad, at det var tvivlsomt om bestanden i det hele taget var i stand til at sikre sig de efterkommere, som var nødvendige for at bestanden kunne blive genopbygget. I bedste fald ville det

Anne Margrethe Flåm var fyriskipari av ráðstevnuni, og hetta dugdi hon sera væl.

Tann hálvi føroyingurin, Knud Andreasen, var ein tann mest spennandi luttakarinn. Í komandi blað fara vit at frætta um, hvussu hann hevur verið við til at skipa fyri skrubbuveiðu mitt í Russlandi.

tage mange år.

Som en konsekvens heraf blev der gennemtruffet et system med individuelle kvoter, som var baseret på, at der var forholdsvist rigeligt af mørksej, mens der rent faktisk ikke var nogen torsk. ICES havde i virkeligheden anbefalet 0, nul, fiskeri efter torsk i flere år, men som en slag nødhjælp kunne vi få lov til at fiske 6.000 t. årligt.

I 1994 og 1995 observerede fiskerne større fangster af torsk. Dette var i modstrid med biologernes vurderinger. Ifølge deres teorier skulle dette slet ikke kunne lade sig gøre, da torsken rent faktisk var afgået ved døden. Så de benægtede fakta, so længe de overhovedet kunne gøre det. Deres forklaring var, at de sidste rester af torskebestanden have samlet sig på begrænsede områder. Men

med den moderne teknologi var det en nem sag for fiskerne at støvsuge de sidste rester.

Problemet med de ny forekomster af torsk var, at trawlerne fiskede hele deres årskvote af torsk op i løbet af et par måneder, hvor de så havde hovedparten af sejkvoten tilbage. Denne kunne ikke fiskes, da det ikke er muligt at fiske sej uden bifangst af torsk. Dette betød, at kvotesystemet reelt kollapsede, da man efter bogen skulle være nødt til at stoppe fiskeriet, når man havde opfisket kvoten for bare en enkelt fiskeart. Og dette kunne slet ikke lade sig gøre for et samfund som det færøske, som i den grad er afhængigt af fiskeri.

Det kan tilføjes at eftertiden har også bevist, at det er komplet umuligt at "spå" om fiskebestandene omkring Færøerne. Der

er slet ikke nogen tvivl om, at biologerne har taget "gruelig" fejl ang. torskebestanden. Det har de også gjort ang. kuller- og sejbestandene, men det er en anden historie. Den torskebestand som var påstået død i 1993 har givetvis eksisteret og så dengang. Den har bare opholdt sig på de "forkerte" steder. Ingen ved hvor torsken har opholdt sig. Men det kan tænkes at det har været på andre havområder, hvor man før har konstateret forekomster af torsk.

Det er også tankevækkende, at det gode torskefiskeri, som vi havde i slutningen af 90-erne siges at stamme fra flere gode torskeårgange omkring 1993, hvor torskebestanden faktisk skulle være nærmest ikke eksisterende. Derfor skulle det være vanskeligt at få gode gydeårgange, og

chancen for få flere følgende årgange skulle være lige så stor som at vinde den store gevinst i lotteriet flere gange i træk. Men det var rent faktisk det som skete.

Selvregulerende system

For at komme tilbage til 1995, så blev forekomsterne af torsk så store, at man ikke længere kunne benægte fakta. Der var torsk!

Der blev politisk enighed om, at det blev nødvendigt at få et reguleringsystem, som ikke var baseret på, hvad man **troede** var til af fisk i havet, men som var baseret på de **reelle** forekomster.

Der blev i 1995 nedsat et udvalg af erhverv, forvaltning og biologer, som fik den opgave at komme med forslag til et sådant system.

Dette resulterede i fiske-dagesystemet. Systemet består hovedsageligt af et begrænset antal dage, som der kan fiskes. Hvert enkelt skib får tildelt et antal dage, som så kan omsættes mellem skibene efter nærmere fastsatte regler. Desuden er der fastlagt fredede områder, hvor det også kan være forbudt at fiske med bestemte redskaber.

Dette skulle betyde, at vi har fået et "selvregulerende" reguleringsystem. Hvis der med uændret indsats fiskes mere end "normalt" betyder dette simpelthen, at bestanden er større end man troede, lige som det modsatte også ville være tilfældet hvis man fisker mindre. Dette betyder igen, at spørgsmål som TAC kun har sekundær interesse.

Systemet er baseret på stabilt fangstryk. Hvis fangstrykket går op, f.eks. ved at der kommer flere skibe eller eksisterende skibe effektiviseres, så skal antallet fiskedage gå tilsvarende ned for at kunne bibeholde det samme fiskestryk. Derfor skulle opgaven fremover være ikke at udregne et TAC, men at have en løbende check med udviklingen af fangsteffekten, og så justere fiskedagene tilsvarende.

Dermed skulle man blive fri for de årlige slags-

mål om TAC, hvor det i sidste ende var en politisk beslutning, hvor meget der kunne fiskes.

Slangen i paradiset er, at det viser sig dog, at de etablerede biologer har haft svært ved at anerkende systemet. Selvom de oprindeligt anerkendte principperne bag fiske-dageordningen, så er de fortsat med at rådgive, som om vi stadigvæk havde en kvoteordning, og de har i hvert fald ikke medvirket til forvaltningen af havdagesystemet.

Vi har et reguleringsudvalg, som er sammensat af repræsentanter for erhvervet og myndighederne. Dette udvalgs hovedopgave er hvert år at rådgive fiskeriministeren om det kommende års fiske-dage. Disse bliver i øvrigt fastsat hvert år af lagtinget, og hvert fiskeår går fra 1. september til 31. august.

Det hele er ikke gået så problemløst, som man havde troet og håbet. ICES og de officielle biologer er hvert eneste år kommet med anbefalinger om nedskæringer af fiskedagene med 20-30%, og man foreslog endda 100% reduktion i kullerfiskeriet et år. Denne rådgivning sker uanset om gydningen har været god eller dårlig. Derfor skal der igen tages politisk stilling til rådgivningen. Og dermed er vi kommet tilbage i den nøjagtige samme situation, som vil ville komme ud af i 1995. I år foreslog ICES nedskæringer på helt op til 2/3 af torskefiskeriet, selvom de færøske biologer kun et par måneder før havde meddelt, at torskebestanden var i ganske god gænge.

Det er i denne situation, at det færøske fiskerierhverv har fået den islandske biolog Jón Kristjánsson som rådgiver, og han har lært os at stille spørgsmål til de officielle biologer, hvilket ikke er specielt velkomment.

Her skal også nævnes den anerkendte færøske biolog Kjartan Hoydal. Han er ganske uenig med ICES og de færøske biologer. Det skal også siges, at han er også uenig med Jon på en række punkter. Men Kjartan påpeger, at

det man gør er at underminere selve systemet ved at kutte i fiskedagene, som ICES foreslår hvert år. Mener man, at der er noget galt, må man checke selve grundlaget for systemet, for at få konstateret om forudsætningerne holder. Gør de ikke det er det systemet, som skal justeres

Det har vi i øvrigt foreslået flere gange, og vores fiskeriminister har bebudet, at dette er et arbejde han vil sætte i gang nu, så man bedre ved, hvor man flyder næste gang, der skal fastsættes fiskedage. Og så må vi håbe, at havdagesystemet kommer tilbage på det rette spor, således at det som skulle være et system virkelig bliver et system i ordets egentlige betydning.

Systemet

tilfredsstillende

Ellers er der enighed om, at fiskedagesystemet med disse forbehold fungerer tilfredsstillende. Det har mange fordele frem for kvotesystemet. Det udsnid (discard), alle anerkender er et stort problem ved kvotesystemet, eksisterer nærmest ikke ved fiskedagesystemet.

Som bekendt vokser ingen træer ind i himmelen, og med vores system vil der stadigvæk være svingninger i bestande og fiskeri, som man altid har oplevet gennem alle tider. Og lige nu er vi nede i en bølgedal. Det gælder priser, og fiskeriet er ikke så godt, som det var været i flere år. Men det tages med en oprejst pande, fordi sådan er fiskeri!

EU

Dernæst kommer jeg til EU. Her kan jeg først nævne, at færingers fiskeri traditionelt har været fjernfiskeri. De første mange år ved Island, dernæst ved Grønland. Vi har også lange traditioner for

Tað var væl av fólki á ráðstevnuni, og her var eingin ivi. Noreg skal halda sær frá ES.

fiskeri ved Norge, ikke mindst i Barentshavet. Siden i 60-erne har vi haft betydeligt fiskeri i de nuværende EU farvande, specielt i Nordsøen. Samtidigt var der en hel flåde af fremmede skibe, specielt britiske, som fiskede i vores farvande. Ved den ny orden på havene i 1977 kom vi til at basere vores fiskeri på vore egne farvande. Vi har dog beholdt en stor del af vores fjernfiskeri, men nu er det baseret på gensidige aftaler med balance. D.v.s. vi får lige så meget som vi giver. Vores vigtigste aftaler er med Norge, Rusland og ES og Island.

Da Danmark blev medlem af EU i 1973 fulgte Færøerne ikke med. Det gjorde Grønland, men de har senere stemt sig ud igen.

Årsagen til, at færinger ikke ville følge med Danmark dengang var først og fremmest på grund af fiskeripolitikken, og dette er synspunkter, som er godt kendte i fiskerikredse i Norge også.

Der har været meget lidt af diskussion om EU spørgsmålet på Færøerne af samme grund. Men årsagen til, at spørgsmålet alligevel en gang imellem er taget op, er samhandelen med ES, som er vores

vigtigste samhandelspartner. Dette fik et af vore partier til ved valget i 1994 at føre valgkamp på, at vi skulle med i EU. Partiet kom også i regeringsposition, men der skete ikke mere end, at der blev lavet en redegørelse for vores forhold til EU.

Og der er ikke nogen tvivl om, at vi ville have meget at vinde på det handelsmæssige område ved medlemskab. Vi har ganske vist en handelsaftale, og den giver os også ret så store toldfordele. Men på ganske væsentlige områder er der indført kvoter for eksporten, og disse sætter grænser for vores ekspansion på områder, hvor vi kunne øge vores virksomhed få flere arbejdspladser. Norge har også en EØS aftale, men vores aftale er faktisk på nogen områder mere restriktiv end den som er gældende for EØS landene.

Men det er fiskeripolitikken som både de færøske fiskere og politikere er bange for. Et er selvfølgelig principperne bag den fælles fiskeripolitik, hvor alle lande er fælles om alle resurser. Og skal der gøres undtagelse fra dette, kan det kun være i et begrænset åremål. Det

te giver en usikkerhed, som et fiskeribaseret samfund som det færøske ikke kan leve med.

Hvor uforenelige vore synspunkter med EU's ses ikke mindst med den forvaltningspolitik, som vi har. EU's fiskeripolitik er som bekendt baseret på kvoter for hver enkelt fiskeart. Dette betyder, at i et mixed fiskeri, som vores bundfiskfiskeri er, er man nødt til at smide den fisk ud, hvor man ikke har fået tildelt nogen kvote. Dette er i sig selv et vanvittigt system og et vanvittigt resurcespild.

Dette er et system, som har en meget lille tillid blandt EU's fiskere, også fordi de har de samme erfaringer med fiskeribiologien, som vi andre har.

Nu følger vi meget godt med hvad der sker i Danmark, og det gør også indtryk når man hører nærmest hvert år får at vide, at danske fiskere er i deres værste krise nogensinde. Det kan have naturlige årsager. Men løsningen på problemet er skræmmende, nemlig ophugning, og "ny ophugningsrunde" er nærmest blevet en del af den danske terminologi. Dette kan Danmark som land nok overleve, men det ville Færøerne ikke kunne.

Den centrale styring er også en skrækindjagende tanke, som man nok ikke behøver at redegøre nærmere for. Men man kan kun bevare sin skepsis, når man læser om de seneste forhandlinger om torsken i Østersøen, hvor den almægtige kommission tilsidesætter alle fiskernes synspunkter på området. Dette er nok ikke det eneste eksempel.

Valfart fra EU

Der har der været en hel valfart fra EU lande til Færøerne for at se på det færøske system. Der har været besøg fra det danske politiske system med fiskeriministeren i spidsen. Men specielt har der været mange fra UK. Der har været repræsentanter fra de britiske medier, som BBC. Der var endda to, som var på sagen på en gang, uden at vide af hinanden. Sidste år var der udsendinge fra selve Tony Blair på Færøerne, og i sommer var den britiske skyggefiskeriminister på Færøerne. I september var selve den britiske fiskeriminister Ben Bradshaw på Færøerne for at sætte sig ind i disse forhold, og hvor han også traf fiskerierhvervet og dermed også os. Han fik dermed en grundig redegørelse for

systemet.

Dette siger noget om hvordan de britiske fiskere opfatter EU systemet. Bradshaw vil gerne ændre EU's fiskerireguleringspolitik, men det er ikke så nemt, for det forudsætter mere eller mindre accept fra en masse lande med meget forskellige synspunkter på fiskeriområdet. Så det kan tage lang tid, og langt tid i EU er også meget lang tid!

Men den alvorligste forhindring er, at EU's fiskeripolitik er baseret på kvoter. Og den er derfor grundlæggende i strid med vores system, hvor vi ikke opererer med kvoter. Man kunne sikkert indføre et system med havdage men også med kvoter. Men dette ville slet ikke fungere og ville ikke være anderledes et sædvanligt kvotesystem. Det er i øvrigt forsøgt.

Har brug for EU

Disse forhold vil i sig selv være en betydelig forhindring for vores medlemskab af EU. Jeg vil dog sige, at personligt er jeg ikke for enhver pris imod EU. Færøerne er et lille samfund som har brug for den store omverden. Vi har brug for en så uhindret tilgang til flest mulige lande som muligt. Vi skal selvfølgelig have sikret vores fiskeressurser. Men vi har også brug for at kunne afsætte vores produkter, og her er EU vores største marked, så selv en nokså lille gevinst kan have stor betydning for vores økonomiske overlevelse.

Så vi har brug for fortsat at kunne forbedre vores forhold til EU, men medlemskab bliver der næppe talen om i overskuelig tid, hvis altså ikke Norge og evt. Island melder sig ind. Men det sker vel heller ikke inden for overskuelig tid.

Fyrrverandi norskí fiskimálaráðharrin, Peter Anglesen, var eisini við.

Tað var enntá eitt kór, sum sang.

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

4. október

Stilli og 3 hitastig. "Polar Nagtoralik" kom inn í morgun at leggja upp 300 tons av rækjum, og fóru longu nýggjan túr á midnátt. Teir hava verið í Eysturgrønlandi og roynt nakað, áðrenn teir komu vesturum og endaðu norðanfyri 68 stig. Har var fiskarið so nøkulunda. Síðani teir fóru útaftur, hava teir verið vesturi á kantanum, og har hefur fiskarið verið gott. Teir skulu vera inni í Nuuk og landa 18. október. "Lómur" kom eisini inn at landa. Teir hava um 60 tons inni.

6. október

Tað er vindur av suðri og oysandi regn. Kvøldið fyri hevði hann lovað upp ímóti 20 m/sek. av suðri, og rætt varð. Hann brendi á við stormi, men hann minkaði aftur út á seinna-partin. "Kiliutaq" legði

upp her um 250 tons. Í dag er ein spanioli, "Villa Nores", inni. Sum eg skilji royna teir eftir høggu-slokki. Teir fiska uppá EF kvotu, og teir hava roynt her í 2 mánaðir. Tað sást, at eitt sindur var í lastini. "Akamalik" er inni í Nuuk og landar. Teir hava havt 12 fiskidagar og hava 600 tons inni. Gamla "Havørnin" var inni og bunkraði og tók vatn. Teir hava verið úti í 14 dagar og hava gott 13 tons av pilkaðum jákupsskeljum.

9. október

Tað er stilli og 1 kulda-stig. "Ocean Tiger" kom inn at landa, teir hava knapt fulla last av sekkja-rækjum, ið teir fiska fyri tíðina. Hava eina kvotu frá ES uppá 4000 tons. Hetta er fyrstu ferð, teir eru inni í Sisimiut, síðani trolarin varð bygdur í 1996.

11. október

Stilli og 6,2 kulda-stig. "Lómur" kom inn í morgun, teir hava gott 85 tons inni, fór útaftur nýggjan túr um kvøldið. Um kvøldið brendi hann á við stormi og kavaroki. "Louvise L" hefur verið í Manitsok og landað gott 20 tons av jákupsskeljum. Teir hava roynt her út fyri Sisimiut, og komu inn higar eftir fólki.

13. október

Eitt lot við vátaslettingi og regnæingi og 0,6 hitastig. Ein canadiari, "Newfoundland Pioneer" frá St. Johns, kom inn í morgun við gott 450 tons av rækjum, ið skuldu leggjast upp her. Teir hava roynt í gott 30 dagar.

14. október

Nógur vindur og ælingur av suðri og 2,5 hitastig. "Sattuaq 1", ið hefur verið á royndarveiðu eftir krabba, kom aftur í dag. Teir hava verið í Umanaq-fjørðinum og roynt, men har var einki at fáa. Síðani hava teir roynt í norðara parti av Vaigattinum, har var eitt sindur av krabba at fáa, men nøgðin var lítil, ið varð lögð upp í Aasiat.

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:
tlf: 42 40 34 / 42 30 01
fartlf: 21 33 17
fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan øll vinnugir

Vit útvega eisini:
Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari

... sjálvandi til besta prísinn !!

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Faroe Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gevir
MEIRI
MINNI

Ov seint at spola aftur...

Her er afturparturin á stjóranum, Heina. Tað eydnadist Heina at sleppa undan (á)ganginum á skrivstovuni, men harvið býrði hann heldur ikki ávaringina um nýmálada hordina. Heini er framvegis ein lmynd av, at tað hevði løyst seg hjá honum at fingid sær og starvsfólkanum røttu trygdina eftir eitt.

Føroya Livstrygging kann bjóða elna trygd, ið júst er grundað á avtalu millum leiðslu og starvsfólk. Skipanin eftir Virkisettirløn og er ein skreddaraseymad løysn við bæði trygging og eftirløn.

Virkisettirløn er ein eftirlønarskipan við innbyggjari trygging. Virkisettirløn er grundað á, at ein partur av lønini verður goldin inn í skipanina. Tá ið eftirlønin verður goldin út, ræður starvsfólk sjálvt fyr, hvussu hetta skal gerast. Veljast kann innlutt at fáa alt goldið út í einum eitt sum mánaðargjald.

Føroya Livstrygging • Kopargata 1 • Postboks 206 • 110 Tórshavn • Tel 881111 • Faks 881119
heimisíða www.lvfo - telepostur lvfo@lvfo

fýra börn. Ein sonur hans-ara, Heini, giftist til Runa-víkar, og ein dóttur, Katr-ina, giftist til Miðvágs. Tað er fyri mær, sum ein er gift onkustaðni suðuri í Suðuroy.

Skyldskapurin
av Skarði

Jú, olduromma tín var úr Follendi á Viðareidi. Kona Andrass, sum bleiv settur inn á garðin í Mikladali, átti eina systur ella ein beiggja giftan á Skarði, og harifrú bleiv omma tín Olevina í familju við Sím-un av Skarði. Og eg veit ikki betur, enn at hon segði tað, at hon og Sím-un av Skarði vóru trý-menningar. Hon segði al-tíð tað, at hon hevði so nógv til yvirs fyri teimum, tí tey var so nær í familju.

Omma giftist til Leirvík-ar við Jógvan Talis, tey kall-aðu. Tey áttu fimm börn.

Elsti beiggin æt Sám-al Martin. So vóru tað Maria (Maria Kristina), Trina (Marin Katrina), og Petra. Síðani er Theodor, men fyrst kom ein genta, sum livdi átta dagar. Hon hevði einki navn fingið. Aftan á Theodor er tað mamma tín kemur, Anna Sofia Frida. (Viðm.: Bert ein livir eftir, nú vit skriva í 2004, og tað er Trina, ið fylti 96 ár í summar. Eyg-uni eru farin, men hon er sama lívsstykkíð, sum hon altíð hevur verið. Í henn-ara íbúð í Ørbæk á Fyn er hjartarúm, so tað forslær).

Biologiska mamma Maud, Anna, eitur eftir teimum í Mikladali. Ein gomul kona var suðuri í Húsi. Hon var kona Jóhan Petersen og æt Anna Katrina, og so var tað mamma Andrass, hon æt Katrina Sofia. So- vildi hon gjarna blanda tær saman, altso kalla tær báðar upp, so hon eitur Anna eftir aðrari og Sofia eftir aðrari og Frida eftir degnum (friggjadegi).

Við Keldu

Theodor við Keldu, pápi Jógvan, eitur eftir einum manni í Leirvík, Tummas, sum fall av einum húsum.

Gomul mynd úr Mikladali. Frá vinstru síggja vit: Útistovu, smiðjan í Norðna-stovu, Hússtova, Úti í Húsinum og frammanfyri húsini á Brúgv. Beint fram-manfyri Útistovu sæst nátthúsið í Útistovu.

Mikladalur frá sjónum.

Abbi tín og hann stóðu lið um lið. Teir taktu eini hús, sum vóru so lág, sum teir sjálvir vóru høgir. Hesin Tummas fer upp á eina fjøl, hon kantraðist, og hann datt, og nakkin tók í. Hann steindoyði. Og Theo-dor bleiv kallaður upp eftir honum, eisini systkina-barnið Tummas undir Hús-inum. Annar eitur Tum-mas og annar Theodor, fyri at teir báðir ikki skuldu eita akkurát líka.

Tey skrivaðust Samuel-sen tá, men tað blivu so nógv fólk í familjuni, sum skrivaðust Samuelsen, at mammubeiggi tín Sám-al Martin vildi hava abba tín at taka eitt familjunavn. Tað tók Theodor í upp-gávu, tá ið hann bleiv eldri. (Viðm.: Sám-al Mart-in fórst við Norðlýsinum í

1922, 18 ára gamal). Hann vildi fáa navnið við Keldu, tí har tey búðu, var ein kelda, sum rann upp mitt í bønnum. Hon var altíð ísa-køld, ið hvussu heitt veðr-ið var. Tað var nógv vatn-trot í Leirvík í mínari ungu tíð, og tað var ikki sjáldsamt, at fólk komu ymsastaðni frá fyri at fáa sær tað vatnið, altso sum drekkivatn. Tey kundu fáa sær vatn úr einari á, men tað drekkivatnið, tey brúktu, tað var úr tí kelduni. Teir gjørdur eitt basseng runt um eina tunnu og leiddu vatnið hartil. So rann útav, og altíð var onkur, sum tók sær vatn úr hesi góðu tunnu. –Abbi tín var fyrsti maður, sum setti seg niður, og húsini blivu kallað við Keldu.

Gomul fólk vórðu hýst við Keldu Við Keldu høvdu eina gamla konu, sum æt Lisa. Hon var slett ikki skyld við meg, men hon var skyld við tey undir Hús-inum, haðani abbi tín var. Hon var fastir bróður-konu hansara og kom til hana, tá ið hon var gomul. Og so lá tað soleiðis fyri, at húsini hjá teimum blivu niðurtikin. Tað ljóð-aði, at tað skuldi vera tí, at teir vildu hava vegin gang-andi har. Tað vóru gomul hús. Tey vóru eini hálv-tannað hundrað ár. So tóku tey húsini niður, og fólk-ini í húsinum blivu for-deild. Men gomlu konuna vildi eingin taka sær av, so tey bóðu ommu tína í Leirvík við Keldu um at taka sær av henni. Hon var so har, livdi í fleiri ár, men hon var blind. Hon doyði út harifrú.

Ein onnur gomul kona, sum eisini æt Lisa, vit kall-aðu hana Skora-Lisu, mam-ma til ein, sum ið hvussu er var slektaður úr Skor-uni. Tað vóru tveir beiggj-ar. Jóan Jakku doyði ung-ur, og Sím-un var eftir. Sím-un fór suður til Tvøroyari at arbeiða og bleiv giftur har suðuri, og Lisa var einsamall í húsi, sjúk og veik. Og so búði hon niðri hjá okkum. Hon var við Keldu eini trý ár, men so kom Sím-un norður aftur

Útistova í Mikladali.

Mynd úr Lørvík frá onkuntíð í tríatiárunum. Gomlu húsini við Keldu standa fremst t.h. Tey fóru so illa av minum undir krígunum, at tey vórðu tikin niður og nýtt hús bygt upp aftur.

Jógvan Talis (Vitalis) uttan fyri gomlu húsini við Keldu. Hann var fyrstur at byggja við kelduna, sum rann bein omanfyri, og húsini vórðu í kallað við Keldu. Vit vita vit, hví Jógvan landsstýrismaður, eitur við Keldu! Familjunavnið var annars Samuelsen. Jógvan Talis doyði í 1946, 75 ára gamal.

við konuni, og hon fór niðan aftur, men tá doyði hon so skjótt.

Langabbi Maud, Petur Heinesen, kemur til Mikladals Hann kom sum húsallur í húsið, sum tey kalla í Innistovu. Tað var eitt bóndahús. Maðurin, sum var bóndi, æt Ziska. Sum

húsallur fekk langabbi tín tíggu krónur um árið. Men hann var ein sovrð-in maður, sum hevði so góðar hendur. Hann fór so at hjálpa Jóhan Peter-sen. Tá bygdi hann. Fyrst bygdu teir eitt pakkhús niðan fyri bakkan, sum hann skuldi hava at hand-la í, og har arbeiddi lang-abbi tín fyri átta oyru um

Framhald á næstu síðu

Mynd av ommu Maud, Olevinu, og børnum hennara uttan fyri nýggju húsini við Keldu. Frá vinstru Maria, Lisa, omman, Trina, Petra, Anna og Theodor. Maud sigur, at "myndin er annaðhvørt frá 1948, tá ið omma fylti 75, ella frá 80 ára degnum í 1953."

tíman, so hann mátti arbeiða leingi, um hann skuldi forvinna eina krónu. Men so var hann biðin til at vera uppsýnsmaður og hava eyga við, tá ið brim kom og sovorðið, at bátarnir ikki stóðu niðriundir og blivu drignir upp í rættari tíð. Og fyrri tað fekk hann, tá ið menninir høvdu trý í part, tann størsta fiskin í bátinum. Tað var hansara fortjenasta.

Hann var seytjan ár, tá ið hann kom til Mikladals. Og hann fylti átjan ár í október mánað, sum hann kom norður har um várið. Og tá ið hann var 24 ár, giftist hann við langommu tíni. Hon var 10 ár eldri enn hann. Tá bygdi hann sær hús, tað var ikki stórt, og tað var uppi í Tungu. Tað var ein roykstova, hon hevði tvær seingjarlongdir, og ein lítill stova. Og kjallarin var ikki stórir, men Petur var ein sovorðin arbeiðsrót. Hann slapp at giftast tá í tíðini, tí kona hansara átti tveir gyllin, sum vóru hildnir at hava nógv virði, tí so nógvur seyður gekk á gyllina. Og so legði hann sær eina trøð inn sama árið, og hann setti kálv við. Hann fekk ein kálv úr Útistovu, og hann gekk líka norður í Djúpadal at sláa tey fyrstu árin, til hann hevði velt so frægt, at hann kundi grasa. Men so hevði hann eitt sindur av jørð í hondum hjá øðrum fyrri at fáa gras. Soleiðis kláraði hann seg.

Í eini bygd eru eisini nakrar heimrustir, har man kann hava seyð ella kálv standandi, men lendið uppi í Tungu fekk hann úr Útistovu, tí tey áttu tað stykkið. Tað var ikki stórt umlendi, men tað gekk ann. Hann bygdi húsini sama árið, sum hann giftist. Tey grinu at tí, segði omma tín allar dagar, at kjallarin skuldi vera so lítill, at hann bara rúmaði tveimum hønnum. Ikki visti hon, so fór hann at høgga út, og hann høgdi út, til hann hevði bæði kúgv og seyð inni í kjallaranum. So tað var ein arbeiðssamur maður.

Fekst hann nakað við bátabygging? Hann gjørdi ikki so nógv við tað. Hann arbeiðdi mest við húsabygging. Heini (sonurin) kastaði seg meira út yvir bátabygging. Heini bygdi altíð bátar sum ungur maður. Hann riggaði ikki so væl at byggja hús, tí hann hevði stívt bein. Hann fekk ikki farið upp og niður, sum hann vildi. Men ein bát kundi hann altíð byggja.

Mynd frá 1911 av Lisu og fostursystkjnum í Leirvík: Sámali Martini, Mariu, Trinu og Petru.

Hvussu við sessi á báti?

Tá tá ið Petur nú kemur til Mikladals, eigur hann ongan sum helst part í nøkrum báti, fátækur maður. So nú er tað, at hann verður ofta tiltaksmaður. Tað vóru tveir bátar, sum gingu út frá bygðini. Tað var norðara helvt og sunnara helvt. Og um ein maður manglaði, so bleiv hann tikin, men tað var ikki tað fasta. Hann segði, at árið eftir sum hann giftist, tá ætlaði hann sær at fara burtur onkustaðni at smíða og arbeiða, men tað lá soleiðis fyrri, at á sunnara bátinum, har Jóhan Petersen átti fyra sessir, bleiv ein maður sjúkur. Hann fór at svølla, og Marin uppi í Tungu tekur at røkta hondina. Petur sleppur tí inn á bátin, og róði so út alt várið, meðan maðurin var sjúkur. Ómannaðir kundu teir ikki vera á sovorðnum stað.

Men so funnu teir upp á árið eftir, at teir skuldu sjálvir gera sær ein bát, teir kallaðu avlopsbát. Tað vóru Petur og aðrir, ið vóru til yvirs. Teir tóku

Trøllanesmenn afturat, fyra av Trøllanesi, og tveir vóru úr Mikladali, sum áttu í hesum bátinum. So bóðu teir sær menn aðra- steðs frá at rógva út um várarnar. Ein var pápi Lamba-Kristian. Hann róði út eitt várið norðuri í Mikladali við hesum bátinum, og so kundu teir fáa menn ymsastaðni frá inn á bátarnar fyrri at kunna eksistera. Tí tá var einki annað. Eg haldi ikki, at Petur var nakrantíð til skips. Tað minnst eg einki til. Men hann róði út, tá ið várróðurin var fyrri, og annars var hann burturi og smíðaði her og har. Hann var við at smíða háskúlan í Føgrulíð, og hann var við suðuri í Havn at byggja amtmanshúsini. Hann var við, tá ið teir bygdu kirkjuna í Svín-oy, og saman við Johan Petersen var hann á Viðar-eiði, tá ið teir bygdu kirkjuna har.

Hvør var Johan Petersen?

Tað var bóndin suðuri í Húsi. Hann var slektaður úr Innistovu, har sum langabbi tín var húskallur.

Petur Heinesen, uppi í Tungu, ættaður úr Elduvík 1847-1931 og konan Maren Krett Andreasdatter. 1838-1905. Ættað úr Útistovu í Mikladali. Giftust í 1871.

Olevina á ellisárum.

Olevina og bróðurin Poul Andrias Petersen í Mikladali.

Og hann var við at byggja Leirvíkskirkju saman við langabba tínum. Teir begyntu fyrst í mars, og hon varð innvígað fyrsta sunnudag í advent. Teir vóru átta mans, sum arbeiðdu, men teir arbeiðdu, kanst tú ætla. Frá fyrsta mars til fyrsta sunnudag í advent, tað var ikki lang tíð. Hon var ikki kanska so flott, sum mangar eru í dag, men tað var tíðin. Teir lagðu hana fyrst við gróti, og síðani gjørdur teir timbríð. So Petur tjenti meiri at siga burtur enn heima upp á tann máttan. Útróðurin var ikki nógvur um summarið har norðuri í Mikladali. Teir róðu út, kallaðu tað at fara út á sildafiskin, tá ið hann var. Teir kundu fáa nokkso nógv eina korta tíð, men tað var ofta, at tað ikki bar til bara við trimum og fyra monnum. So fór hann heldur burtur og fekk sær sovorðið arbeiði.

Næsta ættin hjá Lisu Langomma tín, Marin uppi í Tungu var systir ommu mína. Og sum eg segði tær, var omma mín gift í Fuglafirði, við einum manni, sum æt Líggjas. Hann doyði nokkso ungur maður. Hon átti bara ein einasta son, sum æt Andrass. Tað var sama

navnið sum Andrass í Útistovu í Mikladali. Og rímligt, tá ið hann var nakað tilkomin, giftist hann, men omma giftist áðrenn við einum manni uttan av Oyri, sum hon fekk eitt barn við, og tað var mamma mín. Hesin her Andrass fekk triggjar dreingir. Teir vóru Líggjas við Gjógvará, sum ofta hevur verið umtalaður, og Símun, tey kallaðu Símun hjá Norðoya-Malenu, og ein, sum æt Andrass, Hann giftist við einari úr Sumba og setti seg niður á Húsum sum skómakari. Men mamma mín doyði so ung, og eg fór so norður til Mikladals, tá ið eg var ein mánað gomul. Har var eg, til eg var seks ár. Tá doyði mamma, sum eg kallaði hana, altso Marin uppi í Tungu, langomma tín.

So fór eg yvir til Leirvíkar. Omma tín var gift áðrenn tað, men hon hevði meg ikki yvir, fyrrenn Marin var deyð. Tá bleiv húsið tómt. Bæði Petur og Heini komu yvir til Leirvíkar at smíða kirkjuna, og teir høvdu meg við. So omma tín í Leirvík hevði Jóhan Petersen og Petur uppi í Tungu og Heina, allar triggjar í kost og logi tað summarið, tá ið teir arbeiðdu kirkjuna. Og eg var tað fjórða. Tá átti

hon Mariu, sama árið sum eg fylti 7 ár. Sámali Martin var háltannað ár eldri. So tað var ringt hús og nógv at gera.

Peturi uppi Tungu doyði ikki, fyrrenn hann var 83 ár, so hann livdi langt eftir, at Marin doyði. Tá var hon 68 ára gomul og hann bara 58. Hann varð búgvandi uppi í Tungu í Mikladali, og har giftist Heini, ommubeiggi tín, inn. So Petur livdi, til øll børnini hjá Heina og Jóhannu vóru fødd.

Pápi Lisu

Hann var fuglfirðingur, Jógvan uppi við Garð. Hann giftist uppáftur nakað eftir, at mamma doyði, tí tað er eitt tíðarskeið millum meg og ta elstu dótturina við seinnu konuni. Konan æt Anna og var úr Gøtu. Tey fingur tvær døtur, Karolinu Hilduberg, og Linu, gift við Petur Karl í Klaksvík, og so synirnar Niels og Jóan Jakku (Viðm.: Sjálf átti mamma eina eldri samsystur, Andreu, sum giftist við Sámali í Grótinum á Skipanesi. Tey vóru barnleys).

Eg kom so yvir til Leirvíkar, tá ið eg var 6 ára gomul, og eg var har, inn til eg var vaksen. Eg má siga tað, at eg minnst enn tann dag í dag, at Maria varð fødd. Eg hugsaði, tað var so stuttligt at fáa eina systur at spæla við. Martin var altíð líka góður við meg, hann var háltannað ár, men hann var ein smádrongur. Men tað skulu tey nú eiga, systkini í Leirvík. Tey hava verið óalmindiliga góð við meg, havi eg verið góð við tey, systrarnar har, allar samlar. Tað er so púra vist. Eg havi aldri følt tað øðrvísi annað enn tað, at eg var teirra systkin. Men omma tín gjørdi heldur ongan forskel. Tað kundi vera kanska trupult mangar tíðir, men eg var so ongantíð tilsíðisett. Nei, nei. Tað var eg ikki.

Framhald verður í komandi blað. Tá verður m.a. greitt frá læknavísind í Mikladali!

Martha Matras 95 ár

Í dag 21.október verður Martha Matras í Havn 95 ár. Hetta er ein kempualdur, sum bert tey fæstu náa, og tí er eisini orsök til at gera nakað burturúr. Sjálvur havi eg bert kent Marthu í eitt gott ár. Okkara kennskapur byrjaði við, at FF-blaðið gjørdi eina samrøðu við systir Marthu, ta 103 ára gomlu Onnu Askham. Anna býr á Ellisheiminum í Havn, og tað vísti seg, at hon átti eina "lítlasystir" á heiminum. Tað kom skjótt til sjóndar, at Martha eisini var framúr skilagóð og hevði eitt framúr gott minni. Og hon kundi greiða frá viðurskiftum, sum "stórasystir" kanska ikki kendi so væl. Tískil kom Martha eisini at eiga sín part í teirri sera forvitnisligu frásøgn, sum kom burtur úr, um hvussu tað var at vera barn og ungur í Havn fyri nærum 100 árum síðani. Sigast kann, at søgan hjá Onnu eisini fyri ein stóran part er søgan hjá Marthu.

Henda frásøgnin kann lesast á heimasíðuni:

www.fiskimannafelag.fo

í bløðunum nr.301 og 302.

Síðan eri eg javnan komin inn á gólvið á Ellisheiminum, sum er eitt gullnám fyri tey, sum vilja kunnað seg um "gamalt". Tí er tað eisini ein fragd at kunna heilsa uppá Marthu og at kunna fáa eitt prát við hana, tá leiðin gongur framvið, eins og tað er framúr, at síggja og prátta við Onnu, har hon situr so fitt og bindur, nú hon er nærri 104 enn 103 ár.

Foreldrini úr Lórvík og Kollafirði Pápi Marthu var Jákup Christian Mørkøre, sum var ættaður úr Lórvík.

Pápin misti mammuna, áðrenn hann var 15 ára gamal, og hann kom at vera hjá hjúnunum Onnu Katrinu, sum var gumma hansara, og Johan Olsen og hjá børnum teirra, Cathrina og Johanna Margretha.

Jákup fór til skips við "Norðlýsinum" og var við har í tvey ár. Hann kom til Havnar sum 17 ára gamal at læra til snikkara, og hetta gjørdi hann hjá Glyvrasnikkaranum.

Mamma Onnu var Johanna Sofia f. Niclassen, sum var ættað úr Kollafirði.

Jona og Martha, th., á ellisheiminum týsdagin. Jona hevur verið næmingur hjá Sámali Erik, og hon tekur til hvussu einastandandi hann var bæði sum menniskja og lærari.

Her síggjast allar systrarnar. Ev. Oluffa, Poulina, Anna, Ragnhild, Poula og Martha. Tær síggja allar út til at vera eins til støddar. Her er snýtt eitt sindur. Anna var tann minsta, men hon stendur á einum skamli.

Hon kom eisini ung til Havnar. Tó kom hon fyrst til Nólsoyar at vera, hagarani mamma hennara var ættað, og síðan til Kaldbaks og hagani til Havnar, har hon hitti Jákup.

Tey bæði giftust so í 1896, og tey búsettust í C. Pløyersgøtu. Hetta er beint við tað gamla dómhúsið, so tey hava búð mitt í Havn. Tey bæði fingi 9 børn, seks gentur og triggjar dreingir, har Martha var tað sætta í røðini. Her kann verða nevnt, at øll børnini búsettust í Havn, og tað var allar dagar gott samanhald teirra millum. Tey gingu fast túr og skiftust so um at fara inn hjá hvørjum øðrum.

Pápin var snikkari, og her hevði hann gott til at bregða, tí pápi hansara var kendur sum ein góður timburmaður. Jákup hevði verkstað í kjallaranum. Tað at vera snikkari var veruliga at gera alt millum himmal og jørð. Hann var væl útgjørdur eftir viðurskiftunum tá. Martha minnist, hvussu

góður ordan var í øllum. Hvør nál og alt annað lá, har tað skuldi liggja, so tað kundi finnast sjálvt í myrkri.

Martha javngomul við sjálvstýrisflokkkin Martha verður so fødd 21. október 1909. Hvussu langt síðan hetta er kann fáast ein ímynd av við at hugsa um, at hetta er árið Sjálvstýrisflokkurin verður formelt skipaður, at reiðarafelagið verður stovnað, at føroysk skip fara regluliga at fiska á suðurlandinum í Íslandi, at Jákup Dahl søkir um at sleppa at halda seinna-partsgudstænastu á føroyskum, at háskúlin flytur til Havnar, og at fyrsta føroyska skaldsøga Bábels-tornið verður prentað sum framhaldssøga í Tingakrossi. Rithøvundurin Rasmus á Háskúlanum gjørdist 4 ár seinna skrivari í fiskimannafelagnum.

Martha hevur til upplivað stórt sæð allar broytingar í landinum og ikki minst í Havn. Her er nógv broytt, síðan hon saman

við vinkonuni Nellu (Dahl), plagdi at fara við neytunum út eftir Landa-vegnum!

Martha skuldi eisini eita Vilhelmina, men tá hon skuldi doypast hevði pápin gloymt hetta navnið.

Martha minnist 1. veraldarbardaga. M.a. minnist hon skamtunarkortini, og greytin tey fingi, og sum minti um sagsarspønur. Saftin tey fingi var rabarbusaft. Hon var jú føroysk framleiðsla og útlendsk saft fekkst ikki.

Sum ung arbeiddi Martha í Ullvøruhúsinum eina tíð. Men húsið var stórt, so eins og aðrar gentur mátti hon vera heima og hjálpa mammuni við húsarhaldinum.

Jona: Samal Matras var framúr sum menniskja og lærari.

Men í 1933 giftist hon við Sámali Erik Matras av Viðareiði. Hann var lærari og serstakliga varð hann kendur sum fimleikalærari.

Tey bæði blivu gift av danska prestinum Faulenborg, sum hevði verið prestur á Viðareiði, og

Sámali Erik Matras.

sum hevði konfirmerað Sámali Erik. Hann var tá í Føroyum og ferðaðist. Kona hansara, sum var dóttir Vilhelm Mohr í Havn, hevði koyrt prestakragan í viðførið, um hann skuldi fingið brúk fyri honum, og tað fekk hann. Men hann lænti kjólan frá Jákup Dahl, sum hevði bæði doypst og konfirmerað Marthu.

Martha og Sámali Erik búsettust í Havn, og í 1949 fluttu tey í egin hús í Dj. í Geilsgøtu. Men longu fáar mánaðar eftir, at tey vóru flutt, fyrst í 1950, fekk Sámali Erik heilabløðing og lammaðist. Hetta broytti umstøðurnar hjá Marthu, sum nú mátti nýta alla sína orku at passa mannin. Martha sigur, at hetta var ein tung tíð. Tað var eingin hjálp fyri sjúkuni, og almenni stuðulin til røktina var tá sera avmarkaður. Men tað sum lætti nógv um her var tað serstaka samanhald, sum var í familjuni, og sum onnur tóku til. Familjan kendi tað sum sína ábyrgd at vitja og at hjálpa til har tað kundi hjálpast. Støðan hjá Sámali Erik versnaði so líðandi, og hann doyði í 1960.

Jona Henriksen hevði Sámali Erik sum lærara alla sína skúlatíð. Hon tekur til hvussu einastandandi hann var bæði sum menniskja og lærari, øll vóru so góð við hann. Og tá skúlin fekk ein rørslutarnaðan lærara var tað Sámali Erik, sum fór úr síni stovu í niðastu hædd og upp á loftið at undirvísa.

Positiv og lívsjáltandi Tey bæði fingi tvær døtur Bjørg, f. 1935 og Jórún f. 1938. Bjørg var gift við Hera Jensen, sum starvaðist á Matrikulstovuni, og sum doyði í 1995, og sjálv doyði Bjørg í 2000. Jórún er gift við Petur Ellefsen. Martha eigur 7 ommubørn og 16 langommu-børn.

Hjá tí sum skrivar hesar reglur hevur tað verið stuttligt at koma at kenna Marthu. Hon er altíð so positiv og lívsjáltandi at prátta við. Sum sagt býr hon á ellisheiminum, og hon er so takksom fyri tær umstøður, sum eru her. Tey sum arbeiða eru so fitt, og tað sama er við búfólkunum. Og hóast ta mótgongd hon hevur havt, so hevur hon nógv at takka Gudi fyri. M.a. fyri, at hon kortini fekk 16 góð ár í sínum hjúnarlagi, áðrenn maðurin gjørdist sjúk. Og hon hevur havt mong góð ár.

Og tað er altíð hugaligt at kenna eitt slíkt fróðar-fólk, sum minnist so væl til. Tey siga í familjuni, at hon hevur betri skil á, nær ommu- og langommu-børn eru fødd, enn yngra ættarliðið. Hon er ein sera vitandi kvinna og hevur áhuga í øllum sum rørir í samfelagnum.

Vit ynskja Marthu hjartaliga tillukku við tí stóra degnum í dag!

Danskur fiskifrøðingur:

Latið okkum royna Jón! – tað verður so ikki verri

Í Danmark kemur út eitt mánaðarblað, sum kallast Fiskerbladet, har tað eru áhugaverdar greinir, sum eisini kunnu hava okkara áhuga. Teir hava ein "drunn", har onkur viðkomandi persónur hevur grein um fiskivinnu, og sum so sendir drunnin víðari til onkran sum hann heldur hava áhuga-verd sjónarmið. Millum føroyingar sum hava havt drunnin eru Jákup Sólstein og Óli Jacobsen. Ein sum er sera kendur í Føroyum er Jón Kristjansson. Hansara vælkendu sjónarmið hevur fingið ein óheftan danskan fiskifrøðing, Elisabeth Friis-Rødel at gera viðmerkingar undir yvirskriftini:

Meteorologernes modeller

– rent gætteværk eller videnskab?

at skriva eina grein fiskifrøði og serliga um sjónarmiðini hjá Jón.

Her skal verða endurgivið tað, sum høvundurin heldur tala ímóti og fyri Jón.

Er havet et badekar? Marinbiolog Jon Kristjansson er en af dem, der forholder sig (meget) kritisk til de statsansatte fiskerier/ havbiologer og de etablerede modeller, –

Høvdið á Fiskerbladet.

bl.a. i augustnummeret af FiskerBladet.

Han går så langt, at han siger, at den biologiske rådgivning har lidt skibsbrud, fordi de statsansatte havbiologer betragter fisk som passive statister, der ikke påvirker deres omgivelser. Denne påstand er forkert! Tænk blot på Ursins store Nordsø-model, hvor så mange faktorer blev inddraget, at det med datidens datamaskiner til sidst kneb med regnekapacitet nok til at gennemføre beregningerne!

Jon Kristjansson egne teorier tager udgangspunkt i, at store åbne havområder som f.eks. Nordatlanten kan sidestilles med lukkede søer ("innsjøer" på norsk), og derfor skal forvaltes som disse. Det udgangspunkt – mener jeg – er fejlagtigt. Men har åbenbart ført til den opfattelse blandt en del fiskere, at jo mere man fisker, jo mere bliver der at fiske. Helt så fir-

kantet tror jeg nu ikke, Jon Kristjansson kan mene det, men opfattelsen er nok årsagen til at han – ikke uventet – har fået stor applaus blandt fiskere.

Jeg mener også, at en del af de beviser, jeg har set og hørt Jon Kristjansson føre for, at virkeligheden har vist, at han har ret, er tynde og/eller uigennemskuelige, fordi han kun præsenterer en del af det datamateriale, der er nødvendigt for at kunne vurdere, om han har ret i sine påstande.

Hvor hænger den?

Det er alt for omfattende i denne kommentar at komme ind på, hvor hvert enkelt bevis ser tyndt ud. Men jeg kan da nævne, at det, at fangsten af en bestand går ned, ikke er noget bevis for, at bestanden også er gået ned. Man må også vide noget om fangstindsatsen for at få en idé om bestandens størrelse!

fisk i forhold til mindre fisk vokser i forhold til det de æder.

Der ud over går min kritik ikke på de statsansatte biologers modeller og forudsigelser, bortset fra at de (selvfølgelig) ikke er perfekte og altid kan blive bedre, men nærmere på de reguleringsformer/restriktioner som de politiske beslutningstagere har lagt på fiskeriet.

For hvad angår reguleringen af fiskeriet, så mener jeg, at historien har vist, at de reguleringsformer man har brugt, ikke har virket efter hensigten. Altså: at man med de reguleringer, man har indført, ikke har opnået at leve op til biologernes anbefalinger m.h.t. fiskerimønster, – og at det i høj grad er derfor, at man ikke har nået de mål, som biologerne har forudsagt, at man ville nå.

Nogen vil nok påstå, at det ikke er reguleringsformerne, der har været noget i vejen med, men nærmere fiskernes unddragelse af at bruge/overholde dem, der er årsagen til miseren. Dette tror jeg ikke på. For selv om vi alle ved, at regler og påbud er blevet brudt og omgået af fiskere, – så er vel et sted mellem 70 og 90% af fiskeriet foregået helt efter reglerne. Og selv om det måske er en lidt mindre procentdel, der har været lovlig, så kan det ikke alene være årsagen til, at reguleringerne ikke har virket. Således falder "skylden" i høj grad tilbage på metoderne!

Hvad er fejlen?

Eks. har hverken mindstemål eller regler om makskevidder eller andre ugenemtænkte selektive påfund hindret, at "for små" fisk er udgået af bestanden. De er måske ikke blevet bragt i land, men uanset er de døde p.g.a. af fiskeri. Enten fordi de er blevet smidt døde i havet igen. Eller er blevet så skadede under fangstprocessen, at de er døde kort tid efter p.g.a. selve skaderne, eller fordi de er blevet et let bytte for andre dyr.

Eks. har regler om bifangst aldrig hindret, at "forkerte" arter er blevet fanget, og dermed undgået at dø p.g.a. fiskeri, – selv om de ikke har figureret på fangststatistikkerne. Og kvoter har aldrig hindret fisk i at gå i redskaber.

Hvem skal hænges? Så min kritik går altså nærmere på den del af ICES, som har rådgivet de politiske beslutningstagere m.h.t. valg af f.eks. selektionsmetoder, – og som til dels også selv har stået for udviklingen af redskaberne, uden at de åbenbart har haft den nødvendige viden om, hvordan redskaber og materialer fungerer ude i virkeligheden. På det punkt oplever jeg – noget i lighed med Jon Kristjansson – at ICES har udviklet sig til en "gutteklub", hvor man glemmer at efterprøve hinandens resultater i tilstrækkelig omfang og det meste af tiden går med at klappe hinanden på skulderen og hygge sig. Dertil kan det synes som om, at de ICES-folk, som har engelsk som deres modersmål, har fået for stor magt i kraft af, at det er nemmest at lade dem skrive de engelsksprogede referater af bl.a. de møder, hvor der tages beslutninger om anbefalinger til politikere m.fl.

Min kritik går også på politikerne, som p.g.a. af alverdens dagsordner, politiske hensyn og studehandler, der overhovedet ikke vedkommer fiskeriet, ikke er i stand til at tage de beslutninger, som de sandsynligvis/forhåbentlig godt ved er de rigtige!!

Og hva' så?

Uanset at jeg ikke giver Jon Kristjansson fuldstændig ret, så mener jeg, at fiskerireguleringen har lidt så meget skibsbrud, at man – som situationen for fiskeriet og bestandene er nu, lige så godt, som det man gør p.t., kan lave det eksperiment at forsøge med hans forslag til forvaltning af fiskeriet, – for situationen kan ikke blive værre!!!

Kortini umskipan av fiskamarknaðinum!

Í seinasta blaði høvdu vit eina frásøgn um royndirnar at umskipa fiskamarknaðin, sum vóru við at fara fyri bakka vegna ósemju millum fiskakeyparar og ráfiskaseljarafelagið.

Vit hildu tá, at tað kundi ikki bera til, at eftir alt arbeiðið, sum er lagt í hetta mál, skal fara fyri bakka. Og vit lögdu dent á, at tað skuldi ikki standa á fiskimannafelagnum at ýta av nýggjum fyri at fáa eina loysn.

Tað tykist, sum at tað kortini er við at koma ein loysn. Tað hevur verið frammi, at hetta skal gerast við, at Fiskamarknaðurin og Ráfiskaseljarafelagið stovna eitt felag, har hvørt felag eigur 50%, at yvirtaka verandi uppboðssølu.

Ráfiskakeyparafelagið verður so umboðað í nýggja felagnum gjøgnum verandi Fiskamarknaði Føroya.

Henda skipan er samtykt av sovæl Ráfiskaseljarafelagnum sum Fiskamarknaðinum á einum eykaðalfundi. Hetta er í sær sjálvur eitt gott framstig sum kann vera grundarlag fyri eini komandi skipan á økinum. Nú skulu partarnir semjast um grundarlagið fyri nýggju skipanina, og tá hetta er gjørt, kann farast undir tær ítøkiligu fyrireikingarnar.

Væntandi verður meira at frætta um hetta í komandi blaði.

Samanlegging av útvarpi og sjónvarpi:

Enn meira einsrætting

Tann, sum fylgir við í føroyskum miðlum, kann ikki ivast, at vit hava ta mest einsrættaðu tíðindatænastu í okkara parti av heiminum.

Hendan grein skal ikki fatast sum nakað persónligt ímóti Jógvani, men einans av hansara tíðindapolitikki. Hann er uttan iva ein útmerkaður umsitingarligur leiðari, men á tíðindaðkinum umboðar hann eina beinharða einsrætting, sum meira hoyrir heima í einum einaræði enn einum fólkaræði.

Sjónvarpið "partvíst óheft" Her skal tíðindaflutningurin í sjónvarpinum ikki á nakran hátt forsvarast. Tað er eingin ivi um, at hann miðvíst rekur ørindi fyri annan vingin í føroyskum politikki.

Men tess náðileysari hevur hann verið móti hinum vinginum, sum fólkaflokkurin kann skriva undir uppá! Tískil kann sigast, at sjónvarpið **part-víst** hevur virkað sum ein pressa eigur at virka. Hetta merkir so aftur, at partur av politisku skipanini skal vara seg eins og í einum landi við óheftum fjølmiðlum.

Útvarpið – bert endurgeving uttan kanning av sannleikavirðinum Útvarpið virkar hinvegin sum eitt slag av tíðindastovu fyri maktthavararnar í samfelagnum. Tað sama kann sigast um tey bæði stóru bløðini. Fyri teir ráðandi metir útvarpið heilt greitt, at teirra uppgáva bert er at **endurgeva** teirra sjónarmið eins og hjá Pravda – fyrr.

Hevur ein tingmaður hug at fáa síni sjónarmið fram, skal hann bert senda eitt telefax til útvarpið við teimum sjónarmiðum, sum hann vil hava fram. Hetta kann vera orðað sum ein fyrispurningur á tingi. Hetta verður endurgivið sum tíðindi, sambært fráboðan hjá Jógvani Jespersen til umboðsmannin, uttan at sannleikavirðið verður eftirkannað. Hetta er eitt sjónarmið, sum vildi kostað einum almennum fjølmiðlastjóra høvdið í einum skipaðum samfelag, men sum er ein "lívstrygging" í Føroyum.

Stutt sagt kann tíðindatænastan t.d. verða lýst við, at politikari A leggur

politikara B undir at lúgva. So verður tað endurgivið. Svarar hinvegin B, at tað er A, sum lýgur, so verður tað eisini endurgivið. Men hvørki útvarpið ella fyri so vítt nakar fjølmiðil kundi funnið uppá at kanna, hvør av teimum tað er sum lýgur. Á tann hátt slepst undan at fornerma nakran av teimum báðum. Skuldi sannleikin fram, so hevði útvarpið kunnað komið til ilnar við annan av teimum báðum.

Hetta merkir, at tað er hópur av málum, har lurtarin als ikki fær at vita, hvat ið er rætt ella skeivt.

Á hendan hátt keypir útvarpið sær frið frá politisku skipanini. At sannleikin ikki kemur fram er undirorðnað. Tað, sum umræður, er at hava politikarar, sum meta fjølmiðlastjóran sum sín mann.

Júst í hesum døgum hevur eitt "stórmál" í tíðindaflutninginum verið tann lýsing, sum Torbjørn Jacobsen hevur givið av Høgna Hoydal sum sannleiksvitni. Tann, sum fylgir tað allarminsta við, veit, at TJ hevur púra rætt. Men tann, sum fylgir við, veit eisini, at tað man vera minni munur á hvussu eftirfarandi hesir báðir eru. Hetta er ofta skjálprógvað her í blaðnum.

Hóast hetta hava teir havt fría atgongd til so væl útvarp sum til hinar fjølmiðlarnar við lurtarunum sum ikki vita um teir eru keyptir ella seldir.

Ein føroyskur fjølmiðil mistekur seg ikki Hóast greið ósannindi í tíðindunum, so er eingin hjálp at heinta hjá Jógvani Jespersen. Vit hava onkuntíð roynt at kannað ítøkilig tíðindi, har tað hevur verið neyðugt at fáa tilfar frá útvarpinum fyri at fáa staðfest tað, sum er sagt. Her hevur Jógvan lagt seg so tvøran, sum tað ber til, fyri at forða slíkum kanningum.

Annars hevur tað eisini víst seg, at tað er púra nyttuleyst at kæra um ivasaman tíðindaflutning. Uttan mun til, um eini tíðindi eru borin á ein hátt ella mótsatt, so fær Jógvan altíð avvíst eina og hvørja atfinning við grundgevingum, sum verða tillagaðar til hvørt einstakt mál. Tí kann hann lættliga koma at mótsiga sær sjálvum frá einum máli og til annað.

Tí finst neyvan eitt tað einasta dømi, har hann, ella annars nakar fjølmiðil, hevur viðurkent, at tíðindaflutningur hevur verið skeivur. Hetta er munurin millum føroyskar miðlar og t.d. TV2. Henda

Ein hevði nú ikki kunnað trúð, at tað kann gerast verri, men tað kann tað við ætlaðu samanleggingini av útvarpi og sjónvarpi undir leiðslu av útvarpsstjóranum Jógvani Jespersen.

støðin var so fræg, at hon tók óeftirfarandi tíðindi aftur, tá hon fekk staðfest, at tey vóru skeiv. Mótsett hevur føroyska pressan hjálpt føroysku kelduni til hesi tíðindi at káva út yvir hansara leiklut, sum eisini er prógvað í blaðnum.

"Lønin" fyri at krevja sín rætt!

Her skal verða greitt frá einum máli, sum einsamalt prógvar hesi sjónarmið. Inntil fyri tveimum árum síðani hevði útvarpið hvønn morgun ein tátt, har tað endurgav høvudsinnihaldið í dagsins bløðum. Hesin táttur hevði sín týdning at lýsa fyri lurtarum, at tað er ein meira fjøltáttaður tíðindaflutningur enn tann, sum stóru fjølmiðlarnir standa fyri. Hetta er ikki minst galdandi fyri FF-blaðið. Tátturin hevði týdning fyri tey smærru bløðini, tí tey stóru selja seg sjálvi.

Tá vit sóu, at tað var tilvildarligt, hvørt FF-blaðið var við í hesum tátti, klagadu vit um hetta, og málið endaði hjá umboðsmanninum. Jógvan Jespersen gav sum frágreiðing ta sera tunnu undanførslu, at FF-blaðið var ikki eitt "tíðindablað" og tí als ikki átti at vera við í hesum tátti yvirhøvur. Vit fingi viðhald frá umboðs-

manninum, sum staðfesti, at FF-blaðið er eitt tíðindablað, og at blaðið tiskil av órøttum var hildið uttanfyri sendingina, tá hetta hendi.

Men tá hevði Jógvan longu garderað seg fyri tí móguleika, at hetta gjørdist niðurstøðan. Hann steðgaði táttinum. Harvið tryggjaði hann sær framm- anundan at eitt móguligt viðhald til FF frá umboðsmanninum skuldi onga ávirkan hava.

Hetta vísir, hvat ið fæst burtúr hjá einum almennum stovni at halda fast um sín rætt! Í hesum førinum er FF verri fyri enn um einki var gjørt. Hetta skuldi verið ræðandi í einum samfelag, har tað er ein grundleggjandi demokratiskur rættur at framfæra síni sjónarmið.

Máttu enntá gjalda fyri okkara rætt Grundað er á, at vit høvdu tann rætt, sum vit seinu fingi staðfest, settu vit kunngerð í útvarpinum, sum lýsti innihaldið í tí FF-blaðnum, sum gav høvi til hesa kæru. Hetta varð gjørt soleiðis sum tað skuldi havt verið lýst í morgunsendingini samb. niðurstøðuna hjá umboðsmanninum.

Vit fingi rokning fyri kunngerðina, men nokt-

adu at gjalda hana, áðrenn vit vitstu, um vit høvdu rætt ella ikki. Vit høvdu roknað við, at útvarpið sjálvkravt fór at sleppa rokningini aftaná niðurstøðuna hjá umboðsmanninum. Men í staðin vóru vit svartlistaðir og kundu ikki lýsa okkara landsfund, uttan at umrødda rokning varð goldin! Tískil máttu vit gjalda fyri tað, sum var okkara rættur at fáa ókeypis. Annars lýsir hetta mál, hvat virði er í einum viðhaldi frá umboðsmanninum!

Hetta alt lýsir hugburðin hjá okkara nýggja superstjóra á fjølmiðlaøkinum, sum er ræðandi fyri okkum vanligu fólk. Borgarin skal í hvussu er læra at tað loysir seg best at halda seg at "halda kjaft".

Men nýggi superstjórinn kann vera púra tryggur, tí tað er júst einum slíkum stjóra, "maktelitan", sum tingmenn og stovnsleiðarar í krithúsinum, hava brúk fyri. Afturat hesum hevur umboðsmaðurin blástemplað hesi viðurskipti.

Men tað er als einki orðaskifti um fjølmiðlaetikkk í Føroyum. Onnur lond hava orðaskifti um hetta. Men tað verður ikki tikið uppá tungu í Føroyum. Hugburðurin tykist at vera, at tá fjølmiðlarnir altíð hava rætt, so er einki at tjakast um.

Jógvan á Lakjuni kann sova tryggur við samlagda stovninum við umrødda politikki bert at endurgeva politisk tíðindini uttan at kanna sannleikavirðið. Hann og aðrir politikkarar kunnu vera tryggari nú enn hetta prinsipp eisini verður galdandi fyri sjónvarpið.

Lesarin skal leggja til merkis, at hóast henda grein skal metast sum ein kæra um almenndan tíðindapolitikkk í Føroyum, so verður hon eftir góðum føroyskum leisti tøgð í hel.

Greinin er send Jógvan á Lakjuni og Jógvan Jespersen, so teir í hvussu er ikki skulu siga, at teir ikki kenna sjónarmiðini.

Tað er próvfast, at hetta hevði ikki hent í Føroyum, har tað alment er boðað frá, at politisk tíðindi ikki verða eftirkannað fyri sannleikavirði.

Saltsøgan

Vit halda áfram við okkara saltsøgu, sum vit lovaðu í seinasta blað. Keldan til hesa frásøgn er "Jól á Halanum" hjá Hans Paula Johannesen og úr endurminningunum "Okkurt á leið míni" hjá Esmari Fuglør.

Fyrst til Esmar. Hann skrivar um upprunaligu saltsøluna:

"Salthandilin í Føroyum lá, sum mangt annað, í hondunum hjá útlendskum agentum, og tað var helst einki at siga til, tá tað var lættari at lata útlendskar handilsfyrirtekur, sum bjóðaðu seg fram, taka sær av handlinum, enn at gera tað sjálvir. Tað hevði heldur ikki verið so lætt í tíðini millum kríggini at tikið seg inn í tann handilin.

Skonnartir og seinni damparar komu við salti, og eisini føroysk skip vóru í Miðalhavinum eftir salti. Eg fann í eini gamlari gerðabók niðri á Ibiza, at Jens Mohr hevði verið har eftir salti í 1904. Skipini, sum komu við salti, ankraðu á ymiskum firð-

um í Føroyum, og tá var bara at fáa sluppirnar loystar frá teymi og koma upp á síðuna á salt damparanum og taka saltið umborð. Eisini blivu pakkhús og hulkar fylt.

Fyrsta árið, eg fór við "Ekliptiku", tóku vit saltið úr kjallaranum hjá Óla í Skúla, og tá har ikki var nóg mikið, tóku vit tað, sum restaði í, í spannum upp úr "Livingstone", sum var avtaglað og lá sum hulkur í fjøruni úti við Norðborg.

Tey árin, eg var við "Ananu", fóru vit til Italia við fiskinum og tóku salt úr Tunis við aftur til Føroya. Tað saltið varð keypt gjøgnum Mauritzen & Co. í Leith. Í tríati-árunum kom eitt franskt felag til Føroya og royndi eftir einum hóskandi stað at

seta eitt saltbing á. Tað segðist, at teir norðanfjørðs lögdu so høgan prís á grundøkið. Petur Mohr Dam, í nógv ár "kongur" í javnaðarflokkinum, loftaði hesum, og bjóðaði teimum Drelnes, har saltsiloin enn stendur. Hetta felag kom at handla undir navninum North Atlantic og Edvard Mitens gjørdist stjóri."

Føroysk Saltsøla verður sett á stovn "Fiskanes" kom í 1955. Hann fiskaði nógv og brúkti tí eisini nógv salt. Saltið varð keypt á Drelnesi á Tvøroyri. Hetta var jú eitt monopol, og menninir, sum áttu "Fiskanes", hildu, at tað skuldi bera til at fáa saltið bíligari.

Tað skal tó sigast, at handilsfelagið Charles Mauritzen hevði eisini fitt av salti.

Misjavnt var, hvussu saltið royndist. Saltið á Drelnesi var fyrri tað mesta úr Tunis. Tað var ikki altíð, at hetta saltið var so gott. Viðhvørt var ov nógv kopar í, sum gjørdi fiskin brúnligan á liti, og hetta var ein vanlukka, tí hetta ávirkaði prísir á saltfiskinum.

Tískil byrjaðu teir sjálvir at innflyta salt í smáum, og var tað Esmar Fuglør, sum tá var stjóri á Esso, sum stóð fyrri hesum. Hetta endaði við, at i/s Føroysk Saltsøla varð stovnað í 1957, og bygdu teir tann stóra bygningin, har saltsølan enn heldur til.

Samstundis hevði Charles Mauritzen ætlanir um at byggja eina saltsølu í Havn. Tá hevði Føroysk Saltsøla fingið figging til sín nýggja bygning frá Sjóvinnubankanum, sum um sama mundið fekk ein nýggjan danskan stjóra. Vegna umrøddu ætlan hjá Mauritzen tók bankin láni-tilsøgnina aftur og vildi enn tá krevja tann pening aftur, sum teir longu høvdu goldið.

Hetta var sjálvsagt ein strika í rokningini, men Esmar Fuglør var ikki fyrri ongum. Sum oljumaður hevði hann Føroya Banka sum peningastovn, so hann fór hagar og greiddi

Hetta vóru teir, sum fyrst keyptu Fiskanes og síðan saltsøluna. Vit síggja í aftara rað f.v. Svenning, Poli, Óli og Hans Pauli. Frammanfyri f.v. eru Kaj, Esmar Fuglør og Andreas.

Saltsølan.

frá støðuni. Her var eisini komin ein nýggjur stjóri, nevniliga Nonnegaard. Væl hevur Esmar dugað at tosað, tí tað gekk bert ein lítil løta, tá var leyst og liðugt, og ætlanin hjá Mauritzen fór fyrri bakka.

Nú var at fáa ein leverandør. Tað, sum nú umráddi, var at fáa ein saltleverandør. Hetta er ein longri søga, sum Esmar greiðir gjølla frá. Her skal bert verða nevnd ein stuttlig hendring í hesum sambandi.

Fyrsta royndin at fáa salt úr Ibiza eydnaðist ikki, og Esmar fór í holt við italienskar framleiðarar, Cagliari. Teir fingi nakkað av salti hagani, men tað var ikki meira enn "toluligt" til góðsku.

Men hjá Cagliari kom Esmar á tal við formannin fyrri saltframleiðsluni, sum var ein gamal marinuoftiserur. Hann fortaldi, at hann hevði verið sjefur á einum kavbáti millum Føroyar og Ísland undir krígunum. Og Esmar sigur: "Tá eg so segði honum, at eg var trolaraskipari undir krígunum og fiskaði undir Íslandi og sigldi til Ong-

lands at selja fiskin, og at vit mistu skip av kavbátavum, kvetti ikki meira úr honum um hansara brøgd".

Ein dagin fær Esmar boð um, at felagið fyrri Ibiza vildi heilsa uppá hann, og tað var júst hetta, hann hevði bíðað eftir, so hann streyk avstað. Tað eydnaðist eisini at fáa eina avtalu um, at Saltsølan skuldi fáa saltið uttan millummenn.

Fyrsti salt damparin, sum kom til júst bygdu saltsølu, førði farmin úr Ibiza, har Salas-brøðurnir, Fernando og Monalo, framleiddu sjósalt, ið longu tá hevði satt gott orð á sær millum fiskimenn og fiskakeyparar. Umframt hetta hevði teirra fyrirteka, sum nevnt í seinasta blaði, fleiri saltnám í Spania og ávirkaði tí í ein stóran mun allan salthandil í miðalhavslondum og heilt norður á okkara leiðir.

Tað var umráðandi at fáa gott samband við hetta felag, sum lá á hesum so væl umtóktu Ibizasaltinum. Esmar royndi at fáa seravtalu í lag, men hetta eydnaðist so ikki. Tað mátti keypast last fyrri last.

Grabbin brotnaði. At byrja eina nýggja saltsølu var nú ikki bert sum at siga tað. Esmar sigur fyrstu tíðina vera ta ringastu, sum hann hevur havt. Tá tann fyrsti grabbin var fullur og hivaður hálvan metur upp, brendi týskt framleiddi motorurin yvir, og uttan krana bar ikki til at lossa, og hetta kundi gerast dýrt við endurgjaldi til skipið, sum ikki slapp avstað aftur. Við hjálp frá føroyskum mekanikarum eydnaðist eisini at fáa batin tømmandan, men trupulleikin helt á við fleiri saltbátum, til teir við hjálp úr Danmark fingi loyst trupulleikan.

Fyrsta saltið ókeypis Esmar minnst fyrsta saltið, teir lótu mitt í hesum rokanum. Hann lat heilsa reiðaranum og takkaði honum fyrri, at hann vildi hava salt frá teimum. Men Esmar orkaði ikki at hugsa um at skriva rokning o.t., so móður var hann, so lórvíkingurin skuldi eiga saltið.

Prískríggi. Nýggja saltsølan førði til prískríggi við Drelnes og

Stjórnarnir á Ibiza saman við Ragnhild, konu Esmar Fuglør.

Hans Pauli leggur spanskari senioritu lag á við skrubbsalting.

prógvaði, hvussu bíligt salt kundi gerast, tá kappast varð. Saltið fór nevniliga frá kr. 135 fyrst niður í kr. 95 og at enda niður á kr. 72, og hetta kundi gera stóran mun fyri ein skiparakstur.

Hetta gjørdi so eisini tað, at saltsølan ikki gjørdist nøkur góð forrætning fyrstu árin. Tað, sum bjargaði úrslitinum, var, at "Fiskanes" fiskaði væl og gav so mikið av avlopi, at teir hildu høvdið omaná.

Hans Pauli hevði hesi árin siglt sum skipari á "Fiskanesi", men í 1958 fór hann í land fyri at gerast stjóri á saltsøluni. Prískappingin á saltinum helt fram á fleiri ár, og Hans Pauli hevur roknað út, at hon spardi føroyska fiskiflotanum fyri 1,5 mill. árliga í saltútreiðslum. Hetta tal kann søtliga faldast við 20 ella 30 fyri at sammeta við prísleguna í dag.

Tað var nú heldur ikki bert sum at siga tað at fáa hendur á salti. Sum t.d. í 1961, tá tað regnaði illa í Miðalhavinum, var lítið sjósalt at fáa. Tað sansaði at at fáa salt úr Spania, og teir máttu í enn størri mun enn frammanundan liva frá eini sending til eina aðra.

Men longu árið eftir bragdaði aftur.

Snildir við riddarakrossi Nøgdirnar, sum komu úr Ibiza, vóru ikki serliga stórar at byrja við. Eini 6.000 t., sum bert var ein lítil partur av tørvinum hjá Føroyum, sum kundi bera upp móti 30.000 t., tá hann var uppá tað mesta.

Tað eru nógv sløg av salti, eisini salt sum í

Hans Pauli stríddist ímóti saltmonopoli, men seinni varð tað hann sum hevði monopol samb. Óla Petersen.

fyrsta umfari kann tykjast hvítari enn Ibiza-salt. Allar royndir hava tó víst, at tá avtornar, so er tað Ibiza-saltið, sum roynist frægest, og sum gevur tann besta saltfiskin. Tað vóru eisini aðrir, sum fegnir vildu hava hetta saltið, m.a. norskir fiskimenn.

So tað, sum nú ráddi um, var fyri tað fyrsta at fáa allan okkara tørv dekkadán av Ibiza-salti. Hetta vildi geva tann eykavinning, at so mikið minni var eftir til t.d. norðmenn. Harvið komu vit í betri kappingarstöðu enn teir.

Her vísti Hans Pauli, hvussu snildur hann var. Snildirnar vóru at kunna geva stjóranum fyri Ibiza-saltinum eina kenslu av, hvussu høgt hann var í metum í danska kongaríkinum. Og tann besta hugsandi viðurkenningin var ein riddarakrossur! Hetta skuldi Einar Kallsberg, sum var okkara maður í Danmark, fáa í lag. Í fyrsta

umfari var svarið eitt tvørt nei frá Amalienborg.

Men hetta fekk ikki Hans Paula at geva upp. Hann fór í holt við Mogens Wahl, sum hevði verið væl umtóktur ríkisumboðsmaður í Føroyum í nógv ár, og nú var ein tann hægsti embætismaðurin hjá drotningini. Og tá bar til!

So sponsku bløðini kundu longu dagin eftir bera tíðindini um tann nýggja spanska riddaran av Dannebrog, og longu árið eftir fekk saltsølan 18.000 t. av salti, og tað hevur ikki staðið á síðan at fáa tað salt, sum teir hava brúk fyri. Sum nevnt í seinasta blað er okkara tørvur nú á døgum um 20.000 t.

Tískil fór eisini at gangast betri figgarliga hjá saltsøluni. Kanska hevur tað eisini havt týðning, at Hans Pauli fekk keypt saltsøluna á Drelnesi, so nú var tað hann, sum

hevði monopol. Einaferð helt Prísráðið, at saltið var ov dýrt og álegði teimum at seta prísinn niður. Hetta fekk saltsøluna at steingja. Hetta skapti ein slíkan gravgang eftir salti, at Prísráðið mátti geva skarvin yvir. Sigast skal tó, at saltprísurin er ikki hækkaður í mun til lønar- og prísgongd annars. Og seinastu nógvu árin hevur hann nærmast staðið í stað.

Í 1975 kom Hans Pauli at keypa hinar eigararnar út, so nú gjørdist hann saltkongur. At tað hevði gingist væl, sást av tí, at Hans Pauli keypti partabrøvini hjá beiggjunum fyri kurs 8.400!

Síðan hevur Mortan hjá Hans Paula tikið yvir, og nú er tað Magni hjá Mortani, sum er stjóri.

Í aðrari grein koma vit aftur til framleiðsluna av salti, sum hon var fyrr, og sum hon er nú.

Í dag eru tað lastbilar, sum flyta saltið, men fyrr var tað borið á høvdinum.

Saltframleiðslan var sera arbeidsskapandi á Ibiza í gomlum døgum. Fyrst Mortan minnst vóru upp til 1600 fólk til arbeidis. Nú eru 20.

Saltneyðin

Í samband við okkara "saltsøgu" í blaðnum kundi verið áhugavert at endurgeva hesa frásøgnina úr Havið og Vit" um hvussu trupult tað kundi vera at fáa salt undir 1. veraldarbardaga:

"Tann 5. februar 1917 fór skonnartin "Kornsø" úr Ibiza við saltfarmi til Jørgen Bech & Sønners Eftf. í Klaksvík. Dagin eftir fingur teir illveður, brutu fokkumastrina og máttu søkja havn í Karthagera í Spaniu. Har lógu teir til 29. marts. Nakrar dagar eftir at teir vóru útfarnir, komu teir fram á tveir bátar fullar av fólk frá amerikanskum skipi, sum var torpederað, og so inn við teimum. 9. apríl komu

teir til Gibraltar og hildu so leiðina fram norðeftir uttan fyri vandaleið, heilt norður um Føroyar. Einar 30-40 fjórðingar uttanfyri vandaleið, vórðu teir 5. juni steðgaðir av fronskum krigsskipi, og beyð chefurin teimum at sigla Kornsø til bretska havn. Skiparin mótmælti. Hann hevði onga olju eftir til motorin, skipið var taravaksið o.s.fr. Fransmaðurin gekk tó ikki frá sínum, men bað hann velja ímill-

um antin at sigla skipið sjálvur til enska havn ella at koma umborð í krigsskipið við manning síni, so hann kundi senda fólk umborð og lata teir sigla Kornsø í enska havn.

Skiparin valdi at fara umborð í krigsskipið við monnum sínum. Teir komu í øllum góðum til Glasgow, men stutt eftir frættist, at Kornsø varð søkt 15. juni og bert ein av fronsku manningini bjargaðist.

Higani varð saltið avskipað í gomlum døgum. Í fjøruni liggur ein gamal prámur, sum varð nýttur at flyta saltið umborð við, og soleiðis hevur mannagongdin verið, tá Kornsø hevur verið her í 1917.

Manning á "John Bull"

Vit hava aftur eina nýggja mynd frá Fornminnisavninginum. Hetta er manning á "John Bull" í Bretlandi einaferð í 20-unum. Nr. 3

er Dávur í Gerðum, nr. 9 Poul Joensen og nr. 8 Jóan Magnus Høgenesen. Hesir triggir vóru við lagnutúrinn hjá Ernestinu í

1938, har Jóan Magnus ikki bar boð í bý. Nr. 10 er Óli Fredrik Joensen, sum var skipari á Fossanes, tá hon gekk burtur í 1938.

Kennir nakar hinar? Latið okkum frætta.

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
Fax: 44 42 85

AGN

**sild / kúfiskur
makrelur
høgguslokkur
einkultfryst gágga**

hava dagligt samband um alt landið

P/F KAMBUR

**STRENDUR · telefon: 447720
ella 448095 · fax: 448744**

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERÐSLUNI

Vitja eisini heimasíðuna hjá Føroya Fiskimannafelag
www.fiskimannafelag.fo

**GUÐS
ORÐ**

Torleif Johannesen

Í djúpa havi

Tú kastar okkara syndir niður
í havsins djúp.

Mika 7,19

Mangur trolaramaður hevur upplivað at fáa burturkast í trolíð. Oljutunnur, málingablikk o.a., sum sjómenn høvdu kastað í havið fyrri ongantíð at síggja tað aftur. Kortini kom tað frammaftur úr dýpinum og myrkrinum, upp í ljósið.

Í dag er tað tibetur bannað at blaka burturkast, sum skaðar umhvørvið, í havið. Tað skal við til lands, og burturbeinast á umhvørvisvinarligan hátt.

Gud kastar eisini í havið. Hann óruddar og dálkar kortini ikki umhvørvið ella mannalívið – tvørtur-í móti.

Hann kastar ikki í havið har tað er grinst, men har tað er djúpast.

Tað Gud kastar burtur – í havið, er hvørki týðningarleyst ella virðisleyst, men tað er atvoldin til størstu neyð og trupulleikar menniskjans, bæði í tíð og í ævir. Syndin.

Í Mika 7,18 stendur: "Hvør Gud er sum tú, ið tekur burtur misbrot og fyrigevur"...?

Eingin er so náðigur, miskunsamur og fyrigevandi sum Gud.

Hann elskar at fyrigeva og leingist eftir at fyrigeva og harvið bjarga øllum.

Kortini fáa ikki øll fyrigeving, tí tey biðja ikki um fyrigeving og náði.

Í sama ørindi stendur víðari, at Gud fyrigevur "leivdunum" av ognarfólki tínum teirra syndir, ... "Leivdirnar" eru tey menniskju, sum játta syndirnar fyrri Gudi, sum biða um fyrigeving og miskunn, og sum ikki kunnu liva uttan Guds náði.

Tey fáa fyrigeving og syndir teirra kastar Gud í havsins djúp.

Havsins djúp, er hvørki føroyski landgrunnurin ella Føroyabanki, men "náðar havið". Náðarhavið er ein mynd av tí staði har Gud søkkur allar játtaðar syndir niður í.

Havið er reytt, litað av Jesu blóði, tí bara vegna Jesu blóð, kann Gud verða náðigur, fyrigeva og gloyma syndirnar.

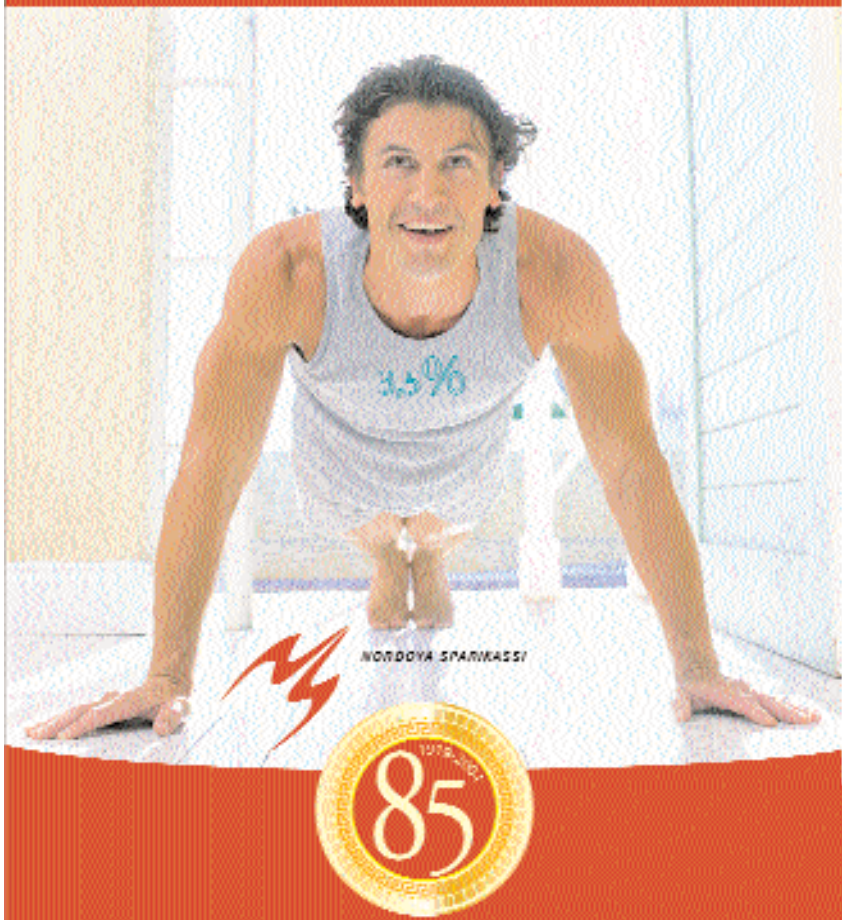
Náðarhavið er bannað fyrri fiskiveiðu. Kortini roynir Djevulin at fiska syndirnar fram aftur í minnum og í samvitskum teirra, sum hava játtað tær.

Tá ræður um at prætika fyrri Djevlinum, fyrri minninum og samvístkuni, at fyrigivi er fyrigivið. Gud gloymir syndirnar hann fyrigevur, tí skalt tú eisini gloyma tær.

Vegurin til frelsu er at játta syndirnar fyrri Gudi. Tá kanst tú sælur syngja:

*Syndin Gudi játtað er,
straffin burtur, – náðin ber!
Harrin dró meg upp úr syndarinnar grøv.
Gud meg gjøgnum Kristus sær,
mína synd ei minnist mær,
tí hon søkt er væl í náðarinnar hav.*

Ms.373

Tú kanst seta inn til
24. okt.

- >> Føroya besta uppsparing
- >> hægsta renta (3,5%)
- >> tú kanst altíð taka út
- >> innskot frá 24. sept. til 24. okt.
- >> max. 85.000 kr.
- >> 1'arin er fyri øll!

Spyr bara vit leiðbeina fegin!

Norðoya Sparikassi Ósávegur 1 Postboks 149 FO-700 Klaksvík Tel: 475000 Fax: 476000 ns@ns.fo www.ns.fo

NÝGGIR VINNUMØGULEIKAR !

Gevur altjóða skipaskráseting nýggjar vinnumøguleikar?

Føroya Sjómannsskúli skipar fyri

RÁÐSTEVNU

um **altjóða skipaskráseting** fríggjadagin 29. oktober.

Føroya Sjómannsskúli
Maritime College

petur & petur • 320870

mammu'sa

J. Paturssonar gata 18 | FO-100 Tórshavn | Tlf. 31 68 08 | Farslf. 22 12 40

FFblaðið

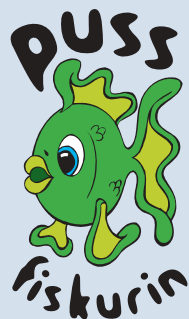
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Vitja eisini heimasíðuna: www.fiskimannafelag.fo

Vit ótaka okkum at gera lýsingar fyrri virkir og einstaklingar uttan meiríkostnað fyrri lýsaran
Her fært tú bresta lýsingaravtaluna - blaðið verður stórt solum sálsmanninum

Lýsingar
Tlf: 311569

Og so var tað...

...maðurin, ið gav konu síni ógvuliga dýrar tallerkar, tí hann vildi sleppa frá uppvaskinum.

...undirhondsavtalan, ið tók yvirhond.

...glarmeistarin, ið hugdi ov djúpt í glasið.

...heroinsmuglarin, ið hevði reint mjøl í posanum.

...maðurin, ið hevði varhugan av at konan var ótrúgv við einum afrikanara. Tá hann kom inn í kamari, sá hann tað svart uppá hvítt.

...urmakarin, ið ikki fekk tíðina at ganga.

...felagið, ið søkti barnapening til sítt dótturfelag.

...sjómaðurin, ið skrivaði kort á bylgjupapp.

...maðurin, ið skifti tannlækna, tí tann gamli gekk honum uppá nervarnar.

...seymikonan, ið var eitt sindur leys uppá tráðin.

...boksarin, ið smekk-aði til, hvørja ferð hann fekk eitt gott tilboð.

...tinnitusfelagið, har ein kundi ringja inn og leggja eini boð eftir ýlitónan.

...hønan, ið kom inn í matstovuna og vildi hava eitt eggjabikar, teskeið og eitt sindur av salti. – Restina klári eg sjálv.

...bøndin, ið altíð fór í song við hønunum. Hann fekk salmonella.

Ættarmynd av Norðbergarum

Tað vindur meira og meira uppá seg at hava ættarsamkomur, og hava vit greitt frá fleiri teirra.

Í mai var ein samkoma í Hvalba fyrri eftirkomarum hjá Mikkalinu og Niels Paula Norðberg.

Tey áttu 11 børn, 9 synir og 2 dótur, so tað er ikki løgið, at her eru komin nógv undan. Niels Pauli var, saman við beiggjanum Steintór, kendur trolaramaður, sum vit hava greitt frá fyrr her í blaðnum. Báðir hava fingið trolarar uppkallaðar eftir seg. Synir og abbasynir hjá Niels Paula og Mikkalinu hava eisini verið av raskastu fiskimonnum.

Vit hava fingið hesar báðar myndirnar frá hesi samkomu:

Hetta eru børn og verbørn hjá Mikkalinu og Niels Paula.

Frá vinstru: Malena og Kári, Róald og Ása, Karin og Jákup, Sólgerð og Dánjal, Archibald og Evald. Fremst er systirin, sum livir eftir, Kristina. Hesi eru farin í Harrans hendur: Óli, Niman, Jens og Karin.

Her eru øll ættarliðini við makum, umleið 140. Væl er komið burtur úr!

dagsins MYND

Hetta er, sum tað sæst, ein úr Sundalagnum. Tað eina-standandi við henni er, at myndin er tann sama, sjálvt um hon verður vend á høvdið. Veðrið hevur verið so gott, at spegils-myndin er ein góð og "originalurin".

